

“...they invested truth, and named her fiction”
Vetenskapliga referenser till sex skönlitterära klassiker

VERONICA LILJEBERG

HÖGSKOLAN I BORÅS

VETENSKAP FÖR PROFESSION

© **Veronica Liljeberg**

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande.

Svensk titel: ”...*they invested truth and named her fiction*”
Vetenskapliga referenser till sex skönlitterära klassiker

Engelsk titel: ”...*they invested truth and named her fiction*”
Scientific references to six literary fiction classics

Författare: Veronica Liljeberg

Färdigställt: 2019

Abstract: The purpose of this master thesis is to acknowledge and explore the use of fiction literature in scientific research. Six influential and classical novels within western culture is bibliometrically traced through the index database *Web of Science*. Both quantitative citation analysis and qualitative content analysis are applied, the later with the help of open coding and grounded theory. The quantitative research examines and reveals to which extent the novels are used as references in English language scientific articles, the oldest dated back to 1950, and how articles published between 2010-2018 are distributed over fields of research and the distribution between countries and author gender. The qualitative research also covers the reference position in the article text, other fiction that are co-cited with the chosen novels of this study and also themes or categories for use of the fiction references in 180 scientific articles, published between 2010-2018, that are analysed in full text. Five categories were developed for the use of the novels in the analysed articles. These five categories are *Epigraph*, *Illustration*, *Theory construction*, *Part of study method* and *Other use*.

Nyckelord: Skönlitteratur, bibliometri, citeringsanalys, innehållsanalys, grounded theory, vetenskap

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	2
1.1	UPPSATSENS DISPOSITION	4
1.2	SYFTE	5
1.3	FRÅGESTÄLLNINGAR	6
1.4	URVAL OCH BEGRÄNSNINGAR	6
2	BAKGRUND	10
2.1	FORSKNINGSÖVERSIKT	10
2.1.1	Citeringspraktiker	10
2.1.2	Citeringsanalys för evaluering	12
2.1.3	Skönlitterära referenser	13
2.2	VAD KAN VI LÄRA AV SKÖNLITTERATUR?	15
2.3	KANON	18
2.4	INTRODUKTION TILL VALDA ROMANER	19
2.4.1	<i>Stolthet och fördom (Pride and Prejudice) av Jane Austen, 1813</i>	19
2.4.2	<i>Anna Karenina (Anna Karenina) av Lev Tolstoj, 1878</i>	19
2.4.3	<i>Processen (Der Prozeß, The Trial) av Franz Kafka, 1925</i>	20
2.4.4	<i>Pesten (La Peste, The Plague) av Albert Camus, 1947</i>	20
2.4.5	<i>1984 (Nineteen Eighty-Four) av George Orwell, 1949</i>	21
2.4.6	<i>Dödssynden (To Kill a Mockingbird) av Harper Lee, 1960</i>	21
3	METOD	22
3.1	BIBLIOMETRI	22
3.2	DATAINSAMLING	24
3.3	KVANTITATIV CITERINGSANALYS	24
3.4	KVALITATIV INNEHÅLLSANALYS	25
3.4.1	Kodningsschema	25
3.4.2	Grounded theory	26
4	KVANTITATIVA RESULTAT	27
4.1	TRÄFFRESULTAT	27
4.2	CITERINGAR ÖVER TID	28
4.3	FÖRDELNING ÖVER FORSKNINGSOMRÅDEN	30
4.4	FÖRDELNING ÖVER LÄNDER	33
4.5	FÖRDELNING ÖVER KÖN	36
5	KVALITATIV ANALYS	37
5.1	REFERENSENS POSITION I ARTIKELTEXTEN	37
5.2	REFERENSEN I ARTIKELNS TITEL ELLER ABSTRACT	38
5.3	SKÖNLITTERATUR SOM CO-CITERAS MED VERKEN	39
5.4	REFERENSERNAS ANVÄNDNINGSMOMRÅDEN	43
5.4.1	Epigraf	43
5.4.2	Illustration	44
5.4.3	Teoribildning	46
5.4.4	Del av metod	48
5.4.5	Övrig användning	49
6	DISKUSSION OCH SUMMERING	50
6.1	RESULTAT	50
6.2	METODUTVÄRDERING	52
6.3	FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING	53
6.4	SUMMERING	54
7	KÄLLFÖRTECKNING	55
8	BILAGA 1: ANALYSERADE ARTIKLAR SOM REFERERAR TILL STUDIENS SKÖNLITTERÄRA VERK	60
8.1	STOLTHET OCH FÖRDOM, JANE AUSTEN	60
8.2	ANNA KARENINA, LEV TOLSTOJ	62
8.3	PROCESSEN, FRANZ KAFKA	64
8.4	PESTEN, ALBERT CAMUS	66
8.5	1984, GEORGE ORWELL	68
8.6	DÖDSSYNDEN, HARPER LEE	70

1 Inledning

”The muses wove, in the loom of Pallas, a loose and changeable robe, like that in which falsehood captivated her admirers; with this they invested truth, and named her fiction. [...] when she demanded entrance of the passions, they often mistook her for falsehood, and delivered up their charge: but when she had once taken possession, she was soon disrobed by reason, and shone out, in her original form, with native effulgence and resistless dignity.”

Samuel Johnson (1751)

Att använda skönlitteratur som källmaterial inom vetenskaplig forskning är inte alltid något självklart, i synnerhet om forskningen inte rör sig kring skönlitteraturen eller författarna i sig. I inledningen av sin masteruppsats hävdar Emil Johansson (2011) att vi kan ställa oss frågan huruvida fiktion överhuvudtaget är relevant för vetenskapen som inte är just litteraturvetenskap. Det råder en allmän uppfattning om den starka distinktionen mellan fakta och fiktion, men det är också möjligt att föra en bredare diskussion om vad som kan vara legitima grunder för kunskap. Skönlitteratur och annan fiktion används de facto som källor och referensmaterial i vetenskapliga artiklar inom mängder av skilda forskningsområden. Inte minst har detta kartlagts av Johansson (2011).

Lars Furuland, som 1965 grundade *Avdelningen för litteratursociologi* vid Uppsala Universitet, hävdar att tidiga diktverk ur vår civilisations historia, exempelvis *Odysséen*, *Gilgamesheposet* eller *Eddan* har självklar status som värdefulla källor inom kultur- och socialhistoria och att det också vore helt orimligt att utesluta dessa texter från forskning på grunder av att de är ”litterära” (Furuland, 2012). Furuland (2012) skriver dessutom att det är samtida skönlitteratur och memoarer som kan lämna de mest mångsidiga och omfattande materialet kring revolutionerande historiska skeenden och förändringar i människors liv, snarare än gängse historiska, sakliga och dokumenterande källor. Utan verklighetsskildrande skönlitteratur skulle vi ha mycket mindre kunskap om människors vanor, mentalitet och konventioner från tiden före vi började använda oss av exempelvis opinionsmätningar eller enkätundersökningar (Furuland, 2012).

Samuel Johnson var en av de första som gav ut en engelskspråkig ordbok, *Dictionary*, från 1755. Enligt Thomas M. Curley (2009) definieras här fiktion som något som i bästa fall kan användas för att förnimma sanningen, men i värsta fall också för att förfalska den. Fiktion var inte ren lögn baserad på fantasier eller vilseledande resonemang enligt Johnson. Tvärt om tyckte han att seriös och verklighetsbaserad litteratur kunde vara betydelsefull. För Johnson var fiktionen sekundär gentemot sanningen, men långt överlägsen lögnen. I Johnsons fabel från 1751 som citeras i inledningen av denna uppsats är *Fiktionen* egentligen *Sanningen* som bär en lös och skiftande klädsel, lik den falskhet också brukar bära, men som också kan ”*kläs av*” med hjälp av förnuftet och visa sig i sin sanna form (Curley, 2009).

Enligt John Gibson (2007) går frågor kring om och hur vi överhuvudtaget kan lära av litterär fiktion långt tillbaka, ända till Platon och därmed också vad som anses vara själva grunden i västerländsk vetenskapsfilosofi. Inom anglo-amerikansk filosofi kallas ämnet idag *Literary cognitivism*. Det finns djupt rotade övertygelser i västerländsk kultur kring den kulturella betydelsen av litterära konstverk och att dessa kan förmedla kunskaper om verkligheten. Gibson hävdar att utan denna övertygelse skulle många kritiskt vetenskapliga metoder framstå som meningslösa då de ofta förutsätter att litterära verk kan användas som källa till kunskap. Marxistiska, freudianska, feministiska och postkoloniala teorier (och fler därtill) har hävdad att skönlitteraturen kan kasta ljus på våra verkligt moraliska, sociala, sexuella och politiska praxis (Gibson, 2007). En intressant aspekt som också analyseras i denna studie.

Det finns dock gott om skeptiker och kritik mot detta sätt att se på skönlitteratur. Ofta handlar det då just om distinktion mellan fakta och fiktion som vid första anblick kan verka oförenliga. Detta är själva kärnan av de filosofiska problem som forskare i ämnet ställs inför (Gibson, 2007).

Dessa till synes abstrakta frågor om skönlitteraturens värde är också högst relevanta inom biblioteks- och informationsvetenskapen. I den svenska bibliotekslagen (den senaste trädde i kraft första januari 2014) benämns all offentligt finansierad biblioteksverksamhet, däribland också högskolebiblioteken, som ”det allmänna biblioteksväsendet”.

Enligt 2§ i bibliotekslagen skall det allmänna biblioteksväsendet ”*verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning*”, samt ”*främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt*” (SFS 2013:801).

Detta pekar både på biblioteksväsendets tydliga demokratiuppdrag samt torde innebära att skönlitteratur ska ha en självklar plats även på akademiska bibliotek. Richard Ohlsson (2012) menar att censurhot och otaliga försök att tysta det fria ordet genom historien är en tydlig indikation i sig på att skönlitteratur spelar en stor demokratisk roll. Det finns också exempel på hur skönlitteratur faktiskt bidragit till förbättrade sociala och ekonomiska villkor för människor (Ohlsson, 2012).

Barbara Bakkers undersökning från 2014, samma år som den nya bibliotekslagen trädde i kraft, visade att skönlitterära samlingar existerade på majoriteten av svenska universitets- och högskolebibliotek, dock i varierande grad och sällan i någon stor omfattning (Bakker, 2014). Enligt Birgitta Wallin (2019) finns ännu sämre tillgång till skönlitteratur som e-böcker på dessa bibliotek. Endast ett akademiskt bibliotek använder sig av plattformen *Elib* (Wallin, 2019), som levererar skönlitterära e- och ljudböcker till 97% av folkbiblioteken i Sverige (Axiell media, 2019). Bakkers undersökning visade även att där skönlitteraturen fanns representerad i de akademiska bibliotekens bestånd lånades den också ut och efterfrågades regelbundet (Bakker, 2014).

Utöver detta visade dock Bakkers undersökning att det fanns delade meningar hos bibliotekarier på dessa bibliotek kring förmedling och förvärv av skönlitteratur och skönlitteraturens relevans som en del av de akademiska bibliotekens verksamheter (Bakker, 2014).

Frågan kring skönlitteraturens relevans för forskning och akademiska bibliotek upplevs enligt Bakker (2014) som ganska nytt ur en svensk kontext och jag har inte heller hittat någon nyare svensk forskning i ämnet. Inte heller frågor kring *hur* skönlitterära referenser används inom vetenskaplig forskning har ägnats någon större uppmärksamhet ur biblioteks- och informationsvetenskaplig aspekt, med få undantag så som examensarbeten på avancerad nivå av Erika Savoca (2003) och Emil Johansson (2011).

1.1 Uppsatsens disposition

Denna uppsats innefattar en bibliometrisk studie av hur sex utvalda romaner använts som referenser inom vetenskaplig forskning. Efter denna inledande del följer uppsatsens syfte, frågeställningar samt urval och begränsningar.

Därefter följer bakgrundstexten där en forskningsöversikt över bibliometri och citeringsanalys presenteras. Jag diskuterar även citeringspraktiker, samt hur tidigare forskning använt bibliometri för evaluering och för att bland annat spåra skönlitterära referenser. Jag tar också i denna del upp vad vi kan lära oss av skönlitteraturen samt en diskussion om kanon och kanoniseringsprocesser inom västerländsk tradition. Dessutom introduceras här de sex utvalda romanförfattarna och de skönlitterära verk vars citeringar denna studie undersöker. Allt för att presentera en kontext inför närmare analys.

Metodavsnittet tar upp ytterligare introduktion till bibliometri och presenterar hur data samlats in för denna studie, samt hur jag gått tillväga både vad gäller kvantitativ citeringsanalys och en mer kvalitativ innehållsanalys.

Efter detta presenteras först de kvantitativa resultaten som undersökningen gett. Det handlar om citeringsfrekvens vad gäller både träffresultat samt citeringar över tid. Jag presenterar också hur de spårade referenserna är fördelade över forskningsområden, länder och mellan författarnas kön.

De kvalitativa resultaten presenteras sedan i samband med en närmare analys. Här spåras referensernas positioner i artikeltexterna, huruvida de skönlitterära verken nämns redan i artikelns titel eller abstract och dessutom presenteras vilka andra skönlitterära verk som också citeras i de artiklar som analyserats. Jag presenterar därefter de kategorier jag tagit fram för hur referenserna används i de vetenskapliga artiklarna och exemplifierar med citat ur artiklarna.

Uppsatsen avslutas med en diskuterande del avseende undersökningens resultat samt en kort summering.

1.2 Syfte

Evaluering av vetenskaplig och mycket annan skriftlig produktion med hjälp av bibliometri är i synnerhet av stort intresse för forskare själva, men också för akademiska chefer och beslutsfattare vid flera andra institutioner (Ball, 2018). En ökad kunskap och medvetenhet om hur användningen av skönlitterära referenser ser ut inom vetenskaplig forskning kan framöver vara värdefullt för akademiska bibliotek i frågor som rör både inköp och ämnesindexering av skönlitteratur, samt hur användare på dessa bibliotek kan stödjas i sökandet efter skönlitteratur. Utöver detta är syftet med min uppsats även inomvetenskapligt. Jag vill belysa att och hur skönlitterära referenser används inom vetenskap, möjligen också som grund för en bredare diskussion kring vad som kan och bör vara legitima grunder för kunskap och vetenskap.

Syftet med denna studie är att undersöka och uppmärksamma hur skönlitteratur kan användas inom vetenskaplig forskning, genom att titta på hur sex utvalda klassiska romaner har använts som referensmaterial i engelskspråkiga vetenskapliga artiklar, som går att spåra bibliometriskt via databasen *Web of Science*. Jag vill undersöka i vilken utsträckning dessa skönlitterära referenser förekommer i vetenskapliga artiklar, inom vilka forskningsområden, samt om det går att urskilja teman i användningsområden för referenser till dessa verk.

De sex skönlitterära verk jag valt att spåra bibliometriskt är alla inflytelserika romaner i västerländsk kultur och har en tydlig plats i västerländsk kanon. Jag har dock försökt att representera en viss spridning i tid för utgivning och geografisk härkomst. Detta resulterade i följande urval:

- *Stolthet och fördom (Pride and Prejudice)*, skriven av Jane Austen och först utgiven år 1813 i Storbritannien.
- *Anna Karenina (Anna Karenina)*, skriven av Lev Tolstoj och utgiven i sin helhet första gången 1878 i Ryssland.
- *Processen (Der Prozeß, engelska; The Trial)*, skriven av Franz Kafka under åren 1914–1915 och utgiven 1925 i Tyskland.
- *Pesten (La Peste, engelska; The Plague)*, skriven av Albert Camus och utgiven år 1947 i Frankrike.
- *1984 (Nineteen eighty four)*, skriven av George Orwell och utgiven 1949 i Storbritannien. Enligt Johansson (2011) det då mest citerade verket från BBC:s topp 100 *The Big Read*-lista.
- *Dödssynden (To kill a Mockingbird)*, skriven av Harper Lee och utgiven år 1960 i USA.

1.3 Frågeställningar

Med det övergripande syftet att undersöka och uppmärksamma hur skönlitteratur kan användas inom vetenskaplig forskning i åtanke har jag formulerat följande frågeställningar. De två första frågorna besvaras i denna studie med hjälp av en kvantitativ citeringsanalys och de två senare med en mer kvalitativ innehållsanalys.

- *I vilken utsträckning refereras till dessa sex utvalda romaner inom engelskspråkiga vetenskapliga artiklar?*
- *Inom vilka forskningsområden förekommer dessa referenser och hur ser publiceringsfördelningen ut mellan länder och författarnas kön, i spårade artiklar publicerade mellan åren 2000–2018?*
- *Vilka användningsområden och vetenskaplig funktion går att urskilja för dessa skönlitterära referenser i de spårade artiklarna publicerade mellan åren 2010–2018?*
- *Vilka andra skönlitterära verk refereras till i de analyserade artiklarna?*

1.4 Urval och begränsningar

Mitt urval och studiemetod medför oundvikligen en del begränsningar. Jag har först och främst inte möjlighet att spåra referenser till mer än ett begränsat antal skönlitterära verk inom ramen för denna masteruppsats. Jag har också valt att fokusera på inflytelserika klassiska romaner utifrån västerländsk kultur, men med viss historisk spridning i tid för utgivning, samt geografiskt. Jag ville ha med ett svenskt verk men har tyvärr inte kunnat hitta ett som gett tillräckligt med data att analysera i en studie som denna.

Jag valde först ut fem romaner med tanke på geografisk spridning och det sjätte verket som tillkom var *1984* av George Orwell, eftersom den stack ut i mängden citeringar. Att ha två brittiska författare med i urvalet känns rimligt med tanke på att studien gäller engelskspråkiga vetenskapliga artiklar. *1984* utkom dessutom mer än hundraåttio år efter *Stolthet och fördom*. Jag valde dessutom skönlitterära verk i övrigt som redan från början visade sig vara högt citerade bland artiklar representerade i *Web of Science*. Detta för att säkerställa tillräckligt med data för en meningsfull studie. Urvalet av verk reproducerar västerländsk kanon och det är därför relevant att ta kanoniseringsprocesser i beaktande. Detta diskuteras vidare i bakgrundavsnittet av uppsatsen.

Att valet föll på att spåra just romaner, istället för annan skönlitteratur som exempelvis lyrik eller dramatik, föll sig relativt naturligt. Romanen har sedan början av 1800-talet varit en dominerande form av skönlitteratur och det är litteratur från just 18- och 1900-talet som spåras i denna studie.

Richard Ohlsson (2012) skriver att just romanformen kan som ingen annan uttrycksform förse oss med material som vi kan jämföra med oss själva och vår verklighet. Jag är ändå väl medveten om att en liknande analys som denna av referenser till andra skönlitterära verk kan medföra helt andra resultat.

Även databasen *Web of science* medför begränsningar. Lokman Meho och Kristina Spurgin (2005) påvisar en del problem med användandet av bibliometriska databaser i en studie inom biblioteks- och informationsvetenskap. Exempelvis kan valet av databas ha stort inflytande över forskningsresultatet då det material som indexeras kan variera i hög grad mellan dessa databaser.

Web of Science Core Collection innefattar sex olika citeringsindex. *Science Citation Index Expanded*, *Social Sciences Citation Index*, *Arts & Humanities Citation Index*, *Conference Proceedings Citation Index- Science*, *Conference Proceedings Citation Index- Social Science & Humanities* och *Emerging Sources Citation Index*. Enligt Riitta Kärki och Terttu Kortelainen (1998) kan dessa indexdatabaser vara selektiva i den bevakade litteraturen. Åtminstone dessa tre först nämnda index har ett urval av seriella publikationer som enligt Kärki och Kortelainen (1998) är mycket angloamerikanskt betonat. Jag har ändå valt att använda mig av *Web of Science*, som av många anses vara den primära källan för bibliometri (Roamer & Borchardt, 2015).

Jag är medveten om att *Web of Science* inte på något sätt är heltäckande för all forskning som refererar till de skönlitterära verk som undersöks i denna studie, inte heller engelskspråkig. All forskning finns inte representerad och i de sökningar jag gjort förbigås tyvärr eventuell forskning där verkens titel på något annat språk används istället för den vedertagna engelska titeln. *Web of Science* olika index innehåller ännu fler begränsningar när det gäller forskning på andra språk (Kärki & Kortelainen, 1998).

Jag valde att fokusera min studie på vetenskapliga artiklar till skillnad från exempelvis monografier eller annan vetenskaplig litteratur. Vetenskapliga artiklar är i majoritet av forskningen som återfinns via indexdatabaser som *Web of Science* och täcker mer forskning än övrig litteratur i databasen.

Enligt Rafael Ball (2018) är *Web of Science* en multidisciplinär databas med index över mer än 12000 vetenskapliga tidskrifter. *Social Sciences Citation Index* har innehåll som dateras så långt tillbaka som 1898 och indexerade år 2018 runt 4500 vetenskapliga tidskrifter inom samhällsvetenskap. *Arts & Humanities Citation Index* har innehåll som dateras tillbaka till 1975 och indexerar runt 2300 vetenskapliga tidskrifter inom humaniora, samt ungefär 6000 för disciplinen relevanta artiklar inom samhällsvetenskap (Ball, 2018).

Web of Science är dock den databas med störst täckning inom STEM-disciplinerna (Naturvetenskap, teknik och medicin), som prioriterar refereegranskade tidskrifter på engelska med en lång publiceringshistoria (Roamer & Borchardt, 2015). STEM-disciplinerna är också djupare rotade i en tradition av att använda sig av bibliometri än många andra discipliner.

Bland materialet som refererar till de sex utvalda romanerna har jag i djupare analys uteslutit artiklar som, enligt *Web of Science*, tillhör litteraturvetenskap och andra närliggande forskningsområden inom humaniora.

Jag har inte uteslutit all humaniora, då exempelvis historia och filosofi bör kunna ge intressanta resultat till denna studie. Forskningsområden som däremot är mer relaterade till litteratur, konst, teater, film och turism (igen, enligt *Web of Science*) har filterats bort. Dels på grund av att artiklar inom dessa forskningsområden skulle göra materialet större och svårare att hantera, dels eftersom skönlitteratur bör förekomma som referenser inom dessa forskningsområden eftersom forskning inom exempelvis litteraturvetenskap eller teater bör i högre grad kan avhandla en författare eller ett verk i sig.

Även publiceringspraxis inom humaniora (och viss samhällsvetenskap) förlitar sig mindre på vetenskapliga artiklar av tradition (Roamer & Borchardt, 2015), vilket gör att dessa forskningsområden sannolikt ändå är underrepresenterade i resultatet. Därför kommer jag inte att fördjupa mig i dessa artiklar.

Listat nedan är de forskningsområden som förekommit bland artikelträffarna men alltså filterats bort från vidare analys.

Literature (flera inriktningar)

Literary theory criticism

Literary reviews

Humanities multidisciplinary

Hospitality, leisure, sport, tourism

Medieval renaissance studies

Film, radio, television

Folklore

Classics

Theatre

Dance

Poetry

Music

Art

I den första kvantitativa delen av studien presenterar jag antal vetenskapliga artiklar med dessa referenser totalt, och utesluter andra typer av publikationer som finns i databasen. Jag har sedan valt att titta närmare på artiklar publicerade mellan åren 2000–2018 för att samla in ytterligare kvantitativ data. Detta för att göra studien hanterbar inom tidsramen. Det digitala innehållet från *Web of Science* bör också vara mer representativt för en närliggande tidsperiod. Begränsningen bör därför ge ett något mer enhetligt och aktuellt resultat men samtidigt tillräckligt med material för en meningsfull studie.

I den kvalitativa delen av min studie har jag även valt ut 180 artiklar publicerade mellan åren 2010–2018 för att analysera i fulltext.

Jag har valt ut 30 artiklar som refererar till respektive roman från träffresultatet i *Web of Science*. I vissa fall har jag fått välja bort artiklar som inte funnits gratis tillgängliga för mig, antingen via Open Access eller via avtal med Högskolan i Borås. Även något äldre artiklar som endast varit tillgängliga som bild-PDF har tyvärr fått prioriterats bort då jag inte kunnat söka i eller kopiera texten. Detta för att inte göra studien allt för tidskrävande inom ramen för denna masteruppsats.

2 Bakgrund

Efter den inledande delen följer detta bakgrundsavsnitt för att ge kontext till vidare analys. Här diskuteras tidigare forskning, vad vi kan lära oss av skönlitteratur samt en kortare diskussion om kanon och kanoniseringsprocesser som i högsta grad påverkar hur västerländsk tradition bidragit till hur vi ser på vad som kan bidra med kunskap och vetenskap. Slutligen presenteras de utvalda skönlitterära verken samt romanförfattarna kort.

2.1 Forskningsöversikt

Enligt Cassidy Sugimoto och Vincent Larivière (2018) har samtida metoder för mätning av forskning sina rötter i 1900-talets Europa och Nordamerika där statistisk bibliografi var en föregångare till de flesta moderna bibliometriska metoder som används idag. Att manuellt räkna citerade dokument användes av bibliotekarier för att underlätta förvärv och förvaltning av samlingar och den naturliga kopplingen mellan bibliotek och vetenskaplig publicering positionerade bibliometrin inom biblioteks- och informationsvetenskapen (Sugimoto & Larivière, 2018).

Det riktiga genombrottet för bibliometrin kom, enligt Ana Andres (2009) i samband med att Eugene Garfield utvecklade SCI, som 1963 var det första citeringsindex som skapats för forskning. Bibliometrin är idag interdisciplinär och sträcker sig över alla forskningsområden enligt Moa Bohlin-Klarquist (2006). Enligt Ball (2018) är det grundläggande användningsområdet för bibliometrin idag att kvantifiera vetenskaplig produktion, både utifrån forskare, forskningsområden, tidskrifter och institutioner.

De flesta bibliometriska undersökningar använder citeringsanalysen som metod och detta innefattar egentligen all forskning som baseras på citeringar även om den kan delas in i flera olika typer av citeringsanalys (Bohlin-Klarquist, 2006). På detta sätt används bibliometrin för att utvärdera och evaluera vetenskapliga prestationer hos dessa, baserat på citering (Ball, 2018).

I engelskan skiljer man på *citation* och *quotation*, men i detta sammanhang används ”citering” och ”att referera till” ofta synonymt på svenska och ordet citering innebär alltså inte alltid ett direkt citat.

2.1.1 Citeringspraktiker

Björn Hellqvist (2010) skriver att citeringsanalys, i synnerhet kvantitativ sådan, har ökat i snabb takt under de senaste årtiondena, inte minst för syften att evaluera forskning. Däremot finns en epistemologisk aspekt av bibliometri och citeringsanalys som enligt Hellqvist (2010) är av lika stor vikt. Det handlar om hur och varför vi citerar. Det råder delade meningar i forskningsvärlden angående citeringsteori och svårigheterna med att hitta en generell applicerbar teori som tar med alla aspekter av citering i beräkningen. Vissa forskare hävdar

att en sådan teori vore omöjlig att formulera och andra säger att det också vore överflödigt (Bohlin-Klarquist, 2006).

Enligt Kärki och Kortelainen (1998) kan det finnas mängder av anledningar till att forskare väljer att använda sig av en viss källa. Det kan exempelvis vara kognitiva eller sociala faktorer så som utbildningsbakgrund, vilka forskaren anser vara auktoriteter inom disciplinen, forskarens egna språkkunskaper, vilka tidskrifter denne läser samt forskarens eget informationsbeteende.

Jeppe Nicolaisen (2003) är en av de forskare som hävdar att en tillfredställande citeringsteori fortfarande saknas och argumenterar i sin forskning för att vetenskapliga discipliner är sociala institutioner. Forskare som tidigare skrivit om citeringsteori har enligt Nicolaisen (2007) haft en övertro på citering som en psykologisk och individuell praktik, och vi bör istället för att tänka i dessa banor fokusera på den kunskap vi har om discipliner och andra kollektiva aspekter inom forskning. Forskare influeras kollektivt av sociala variabler när de väljer forskningsproblem, teorier och metoder (Nicolaisen, 2003).

Lutz Bornmann och Hans-Dieter Daniel (2008) skriver att det finns två konkurrerande teorier om citeringsbeteende som utvecklats under de senaste decennierna, en normativ teori och en socialkonstruktivistisk. Den första hävdar att anledningen till att en forskare citerar en viss källa är för att denna är relevant för deras ämne och tillgodoser användbar bakgrund för deras forskning. Den socialkonstruktivistiska teorin motsäger sig dessa antaganden och menar istället att citeringar är en social och psykologisk process som aldrig är opartisk från forskarens kulturella, sociala och intellektuella miljö (Bornmann & Daniel, 2008).

Hellqvist (2010) skriver att citeringar och dess praktiker är både sociala och institutionella fenomen, med stora skillnader mellan olika discipliner. Hellqvist forskning handlar om citeringsanalys inom humaniora och antalet referenser är ofta högre för forskning inom humaniora och samhällsvetenskap till skillnad mot naturvetenskapen. Hellqvist skriver att meningen med en referens i allra högsta grad är kontextbunden. Vi behöver vara väldigt försiktiga när det gäller generaliseringar om citerade verks inflytande (Hellqvist, 2010).

Enligt en enkätundersökning riktad till redaktörer och referegranskare för en vetenskaplig tidskrift i psykologi genomförd av Blaise Cronin (1982) trodde över åttio procent av deltagarna att forskare ofta misslyckades med att referera till alla relevanta verk och att dessa istället tenderade att referera till de verk som stödjer forskarens egen uppfattning. Peter Vinkler (1987) menade att citeringsbeteende hos forskare även kan inkludera manipulerade citeringsstrategier för att nämna verk av respekterade personer eller inkludera citeringar med huvudsyfte att få uppmärksamhet från redaktörer eller kollegor.

Oavsett forskares olika teorier och syn på citering är de flesta överens om vikten av att studera citeringspraktiker i vetenskaplig kommunikation (Hellqvist, 2010). Genom att studera citeringspraktiker för skönlitterära referenser relaterar syftet med min uppsats också till denna typ av citeringsanalys.

2.1.2 Citeringsanalys för evaluering

Kevin Boyack, Nees Jan van Eck, Giovanni Colavizza och Ludo Waltman (2017) använde citeringsanalys i en studie för att i fulltext undersöka och få förståelse för vad som karaktäriserar citeringar i över fem miljoner artiklar från två olika databaser. De hävdar att den ökade tillgängligheten till fulltextanalyser av vetenskapliga artiklar i elektroniskt format har stor potential för citeringsanalysen. Vi kan inte bara spåra citeringens exakta position i texten inom en artikel utan också kontexten för hur citeringen används.

Boyack et al. (2017) visar med sin studie att det finns stora skillnader mellan forskningsfält när det gäller var i texten citering oftast sker och citeringsintervaller, både vad gäller antal citeringar och hur pass långt tillbaka i tiden citerade källor går. Exempelvis visar studien att ungefär dubbelt så många citeringar används inom samhällsvetenskap och humaniora kontra exempelvis biomedicin (Boyack et al., 2017), något som kan tyda på att dessa vetenskaper förlitar sig på tidigare forskning i högre grad.

Många studier görs, i synnerhet inom medicin, över så kallade ”vetenskapliga klassiker” inom olika fält. Eugene Garfield var först med dessa så kallade *citation classics*. Forskare spårar då högt citerade och populära vetenskapliga artiklar och texter inom olika tidskrifter eller forskningsområden. Ett exempel är Tiwari et al. (2018) som analyserar citerade klassiker i *Journal of Pediatric Speciality* för att se vad som är karakteristiskt för dessa. Kim et al. (2016) är ett annat exempel där författarna identifierade och karakteriserade de 100 mest citerade artiklarna inom neuroradiologi.

Enligt Ying Ding, Xiaozhong Liu, Chun Guo och Blaise Cronin (2013) finns det sedan tidigare en hel del bevis för att ”inflytelserika” arbeten är i högre grad citerade kontra ”icke inflytelserika” sådana. Däremot finns inga bevis för att alla högt citerade arbeten är ”inflytelserika”. I deras studie användes text-mining algoritmer på över 800 artiklar inom biblioteks- och informationsvetenskap. De tittade på citeringens placering i texten samt identifierade högt citerade artiklar med två olika räkningsmetoder.

Resultaten visar att de högst citerade verken återfinns som citeringar i inledning och litteraturöversikt i artiklarna. Däremot gav de två olika sätten att räkna högt citerade verk olika resultat och Ding et al. (2013) hävdar att antalet gånger en citering förekommer spelar roll för i vilken grad verket bidrar med inflytande över artikelns ämne.

Citeringsanalys för evaluering fokuserar ofta på forskningsområden, vetenskapliga tidskrifter eller institutioner, men det förekommer också bibliometrisk forskning över specifika författare, forskare eller verk. Det finns studier som visar på hur citeringar till specifika artiklar eller verk sett ut över tid och inom olika forskningsområden, både ur mer kvantitativ och mer djupanalyserande kvalitativ aspekt (Hammarfelt, 2011).

Ett exempel här är Björn Hammarfelt (2011) som gjort en djupgående analys av ett enskilt verk, Walter Benjamins kultklassiker *Illuminations*, och visade på detta sätt hur citeringsanalys på mikronivå kan användas för att kartlägga ett verks inflytande både över tid och inom olika forskningsområden. Hammarfelt (2011) skriver att metoden är användbar för att följa enskilda verk och kartlägga trender av citering inom olika discipliner eller idéströmningar över tid.

Icke-vetenskapliga publikationer, så som i denna uppsats, spåras också bibliometriskt för att kunna kartlägga dess inflytande inom vetenskapen och hur citeringarna använts. Jiyoung Shim och Ji-Hong Park (2014) har kartlagt hur TV-innehåll använts inom vetenskap, och Brown et al. (2016) har rapporterat om huruvida forskare också tenderar att citera Bob Dylan.

Syftet med min uppsats relaterar till tidigare forskning i citeringsanalys både genom att spåra referenser till icke-vetenskapliga publikationer men också genom att titta på referensernas placering i artikeltexterna.

2.1.3 Skönlitterära referenser

Forskning kring skönlitterära referenser inom vetenskapen är dock inte ett ämne som ägnats någon stor uppmärksamhet. Ur en biblioteks- och informationsvetenskaplig aspekt finns två tidigare uppsatser på svenska som sticker ut. I samband med en svensk debatt kring behovet av en nationell tesaurus för att indexera skönlitteratur pekades forskare och studenter ut som en målgrupp och Erica Savoca (2003) undersökte behovet hos svenska doktorander. Utgångspunkten för Savoca var att ta reda på om skönlitterära referenser överhuvudtaget existerade i svenska doktorsavhandlingar, främst inom humaniora och samhällsvetenskap.

Eftersom svenska doktorsavhandlingar inte fanns indexerade i databaser läste Savoca (2003) litteraturförteckningar till 150 doktorsavhandlingar manuellt på universitetsbiblioteket Carolina Rediviva i Uppsala och fann tretton exempel på mer omfattande skönlitterära hänvisningar.

Denna granskning visade att vissa doktorander såg skönlitteratur som intressant källmaterial (Savoca, 2003). För att bedöma om förslaget till ämnestesaurus fungerade för den typen av skönlitterärt material som fanns i avhandlingarna utgick Savoca (2003) från tre typer av ämnesrelationer, samt analyserade referensernas funktion i avhandlingarna.

Resultaten för undersökningen visade att skönlitteraturen främst användes för att beskriva levnadsvillkor eller erfarenheter för exempelvis olika yrkesgrupper, eller för att hitta beskrivningar för hur man sett på vissa företeelser historisk (Savoca, 2003). Savoca (2003) sammanställde tabeller för att kunna ge en indikation om spridningen mellan olika forskningsområden i förhållande till de skönlitterära referenser som undersökts och resultaten tydde på att de avhandlingar som använde flesta skönlitterära referenser inte använder material som är ämnesmässigt relevant för en skönlitterär tesaurus. Abstrakta begrepp användes inom forskningen men hade sämre täckning i denna tesaurus (Savoca, 2003).

Eftersom Savocas studie endast gjordes på doktorsavhandlingar vid ett enda bibliotek finns förstås begränsningar. Studien uteslöt också, förutom litteraturvetenskap, naturvetenskap och språkvetenskap helt (Savoca, 2003).

Emil Johansson (2011) genomförde i sin studie en kartläggning över hur skönlitteratur användes inom olika fält och referensernas användningsområden. Som empirisk grund hade studien en tidigare kvantitativ citeringsanalys där vetenskapliga artiklar med referenser till 100 skönlitterära verk i BBC:s *The Big Read*-lista genererats från *Web of Science* och sedan räknats. Johansson (2011) läste sedan slumpmässigt valda artiklar inomfälten juridik, medicin, historia, filosofi samt naturvetenskap för en kvalitativ bedömning av hur skönlitterära referenser används inom de olika fälten.

Resultatet visade på hur skönlitterära referenser skiljer sig mellan olika ämnen. Inom naturvetenskapen fann Johansson (2011) en begränsad användning av skönlitteratur där den snarare användes som illustration av något redan etablerat snarare än utgångspunkt för nya teorier eller idéer. Inom medicin och juridik användes skönlitteratur ofta för att hjälpa studenter i sin yrkeskompetens, för att kunna möta patienter bättre eller sätta sig in i frågor kring etik och moral, kontra lagar och förordningar (Johansson, 2011). Inom historia och filosofi användes skönlitteratur ofta som historisk källa eller som källa till nya perspektiv på redan etablerad historieskrivning ur exempelvis en annan grupps perspektiv. Skönlitteraturen användes också för att uttrycka eller undersöka filosofiska ståndpunkter och det var enligt Johansson (2011) här den mest ingående användningen av skönlitteratur i materialet fanns.

Till skillnad från Johanssons (2011) undersökning görs denna studie på ett begränsat antal specifika romaner och med en annan metodik. Johanssons undersökning resulterade i åtta olika sätt att använda skönlitterära referenser i de vetenskapliga artiklarna i stort. De kategorier Johansson (2011) tog fram genom sin undersökning var *Dokumentation eller indikation, Källa till fronesis, Utgångspunkter för frågeställningar, Illustration, Verktyg för kommunikation, Epigrafer, Material för experiment* samt *som en del av språket*. Jag har i viss mån utgått från dessa men min metod har varit förutsättningslös och skett induktivt. Detta har resulterat i något färre och grövre kategorier, delvis därför att jag finner några av Johanssons kategorier liknande varandra eller något vaga.

Liksom Savoca (2003) undersökte även Johansson (2011) vilka facetter av skönlitteratur som användes i artiklarna som ingång till diskussion kring ett eventuellt bibliografiskt system för återvinning av skönlitteratur för vetenskaplig användning. På detta sätt skiljer sig båda dessa tidigare uppsatser från min då jag istället velat fokusera på hur skönlitteratur används inom vetenskapen som eventuell grund för en bredare epistemologisk diskussion.

2.2 Vad kan vi lära av skönlitteratur?

Som tidigare nämnts i inledningen av denna uppsats går frågor om huruvida vi kan lära oss något från skönlitteratur ända tillbaka till Platon och vad som kan ses som grunden i västerländsk vetenskapsfilosofi (Gibson, 2007). Inom västerländsk kultur i stort finns djupt rotade övertygelser om att litteraturen kan förmedla kunskaper om verkligheten och inom anglo-amerikansk filosofi kallas ämnet som ställer frågor som dessa *Literary cognitivism*.

Teorier i *Literary cognitivism* handlar inte enbart om epistemologi, men det är ett mycket centralt begrepp inom ämnet. Frågan om vi eventuellt kan tillskaffa oss kunskap genom skönlitteratur är inte självklar men forskare inom detta ämne vill på flera sätt redogöra för förhållandet mellan litteraturen och det mänskliga livet. De vill förklara varför vi vänder oss till litteratur med en förväntan om att få vår förståelse av världen förfinad, förstärkt eller kanske till och med rubbad, för att stödja den möjligen vaga men ändå genomgripande tron att vi genom litterära erfarenheter kan lära känna oss själva och världen bättre (Gibson, 2007).

Huvudproblemet med detta synsätt gäller emellertid att skönlitterära verk ofta framstår som i grunden fiktiva och intresserade av att skapa världar snarare än att avbilda dem. Trovärdigheten för dessa teorier hänger i slutändan på om forskare kan förklara hur en text som talar om fiktioner ändå kan säga oss något av relevans för verkligheten (Gibson, 2007).

En skönlitterär författares verk begränsas endast av fantasin och är inte på något sätt uppenbart styrd av hur saker och ting verkligen förhåller sig. Att skönlitteratur kan erbjuda illustrationer av verkligheten är enligt skeptiker inte detsamma som att vi kan dra kognitiva slutsatser eller tillskaffa oss kunskap genom skönlitteraturen. Vi behöver redan känna till koncept som avundsjuka, lidande och så vidare för att kunna identifiera dessa i ett skönlitterärt verk (Gibson, 2007). Detta är kritik som tydligt visar på utmaningarna med *Literary cognitivism*. Flera teorier och exempel på hur skönlitteratur kan bidra till kunskap om vår verklighet presenteras i antologin *A sense of the world: essays on fiction, narrative, and knowledge* (Gibson, Huemer & Pocci, eds. 2007).

Noël Carroll (2007) exemplifierar hur åtminstone några skönlitterära verk kan ses som delaktiga i strävan efter kunskap med exempel ur realismen. Styrkan hos dessa litterära verk ligger i att de kan stimulera vår förmåga att upptäcka och känna igen vår sociala verklighet. Carroll (2007) hävdar att teman och karaktärer inom realistisk litteratur är avsedda att visa verkliga sociala omständigheter. När litterär realism fungerar väl visar författaren tydligt på ett fenomen, som kanske ännu inte formulerats av någon annan men känns igen av många. Vi kan på detta sätt få tydligt syn på något av vår miljö som vi i bästa fall endast var vagt medvetna om och som sedan uppmanar oss att berika vår förståelse för vår sociala omgivning. Detta sätt att förmedla kunskap liknar enligt Carroll (2007) det sätt varpå kunskap i bredare bemärkelse ofta kommuniceras till oss på, och hur vi människor därmed lär oss.

Enligt Susan Feagin (2007) är en av våra mest grundläggande kognitiva sysselsättningar att försöka förstå andra människor och varför de gör, tycker och känner som de gör. Feagin visar i sin text hur fiktion kan bidra till att utveckla de färdigheter som krävs för att vi ska kunna tillskaffa oss förståelse för incitament, motiv och längtan hos människor som gör deras beteende begripligt för oss (Feagin, 2007).

Ohlsson (2012) skriver i boken *Att läsa eller inte läsa?* att romanen ofta tvingar läsaren att spegla sig själv och sin verklighet i omständigheter som inte nödvändigtvis stämmer överens med läsarens egna värderingar eller uppfattning. Romanen kan röra upp starka och även oväntade känslor. Romanen kan oroa, engagera och få oss att ifrågasätta. Ohlsson (2012) hävdar också att romanen, som ingen annan uttrycksform, förmår att konkretisera det ordinära. Skönlitteraturen tvingar oss också att både reflektera över och ta ställning till grundläggande begrepp, så som empati, mod, rättvisa, förlåtelse och så vidare (Ohlsson, 2012).

Ett annat tvärvetenskapligt ämne som rör vad skönlitteraturen kan lära oss är *Medical Humanities* där *Literature and medicine* är ett underliggande forskningsområde. Katarina Bernhardsson (2010) har skrivit om sjukdomsskildringar i litteraturen och hävdar att läkarstudenters läsning av skönlitteratur kan utveckla empati. Målet är att läsningen ska ge en utvecklad förståelse för andra människors perspektiv. Bernhardsson (2010) diskuterar olika synpunkter kring skönlitterära skildringar av sjukdom och vad de kan bidra med som inte patografier kan. Intressanta aspekter som vad sjukdomen betyder för en människa eller hur vissa händelser upplevs kan vara nog så viktiga som berättelser som endast konstaterar fakta och därför har forskare hävdat att betydelsefulla skillnader inte existerar mellan verkliga skildringar och skönlitterära sådana. För Bernhardsson (2010) kan skönlitteraturen på ett framstående sätt förmedla subjektiva erfarenheter och att utesluta dessa källor på grunder av att de är fiktiva skulle göra studiematerialet för *Medical Humanities* betydligt fattigare än vad studieområdet förtjänar.

Enligt Christer Ahlberger och Tomas Nilsson (2009) har historiker ofta ett något ambivalent förhållande till skönlitteratur av samma anledningar som några av skeptikerna till *Literary cognitivism*. Källkritiken är mycket viktig inom historia och avsikten med denna är ofta att påvisa problemen med användningen av skönlitteratur som källa. Samtidigt är det relativt få historiker som faktiskt aldrig använt sig av en skönlitterär källa och enligt Ahlberger och Nilsson (2009) finns det något förenklat tre olika förhållningssätt till skönlitteraturen i historiska arbeten. Dels som ”opålitlig källa”, ett perspektiv med rötterna i sträng källkritik som hävdar att litteratur och historisk kontext är två skilda ting. Det andra perspektivet är att begagna skönlitteratur som ”illustration”, där denna litteratur kan illustrera vad andra källor redan slagit fast, sätta fingret på vissa fenomen och bidra med nya infallsvinklar att studera vidare i andra källor. Det har också hävdats att skönlitteratur på detta sätt kan skildra känslor och andra subjektiva upplevelser på ett sätt som vida överträffar många andra källor (Ahlberger & Nilsson, 2009). Det tredje förhållningssättet till skönlitteratur hos en del historiker är som en självständig och ”pålitlig källa”. Här dras slutsatser antingen genom att titta på litteraturens genretillhörighet i historisk kontext eller att studera hur litteraturen refererades till och spreds i samhället.

Det finns dock stora risker med detta förhållningssätt om inte relationen mellan text och kontext görs ytterst tydlig. Skönlitteraturen ska också kunna tåla en källkritisk granskning precis som vilken annan källa som helst (Ahlberger & Nilsson, 2009).

Henric Bagerius (2009) skriver om en annan viktig aspekt i och med att det ofta påpekas hur skönlitteraturen avspeglar samhället, dess normer och värderingar och ger historiker möjlighet att närma sig mentalitet och tankar från förr. Nämligen att text och kontext alltid växelverkar och att skönlitteraturen också *formar* samhället och ger människor ständigt nya sätt att tolka och förändra. Enligt Bagerius (2009) är skönlitteraturen en särskilt viktig historisk källa med tanke på att den komplicerar snarare än förenklar vår förståelse för historien.

Det är inte ovanligt att skönlitteratur som läses och kanoniseras i hög grad formar ett samhälles kultur på olika sätt. Jens Liljestrand (2009) tar som exempel på detta upp hur Vilhelm Mobergs Utvandrarserie format svenskarnas bild av den historiska utvandringen. Det är också vanligt att inslag från skönlitteratur blir vedertagna begrepp eller talesätt, både inom vetenskap men också i samhällets kultur i stort och i språket. Det är exempelvis vanligt att hänvisa till "*vår tids Karl Oskar och Kristina*" i diskussioner om flyktingar och invandring idag (Liljestrand, 2009).

Skönlitteratur kan bidra med begrepp som blir en del av språket. Det finns många begrepp med ursprung i skönlitteraturen som blivit vedertagna i bred bemärkelse. Begrepp som används i folkmun, samt står att finna i exempelvis ordböcker och uppslagsverk. Johansson (2011) skriver att det finns exempel på när dessa begrepp används inom vetenskapliga artiklar. Ofta går det utmärkt att förstå dessa begrepp eller talesätt utan närmare kunskap om var begreppet kommer ifrån men vissa författare väljer ändå att referera till exempelvis en roman. Begreppet *Moment 22*, eller *Catch 22*, är ett sådant begrepp som finns i både svenskan och engelskan och syftar på en paradoxal situation tillsynes omöjlig att ta sig ur. Begreppet kommer från en roman av Joseph Heller med samma titel och har citerats i vetenskapliga artiklar när begreppet används (Johansson, 2011). Ett annat exempel är begreppet *Big Brother* som har sitt ursprung i George Orwells *1984*. Ett begrepp som ger oss associationer till övervakning och kan idag också användas för övervakning på internet och system som använder sig av så kallade "cookies" för att samla in data om internetanvändare, bland annat för att kunna marknadsföra diverse varor med riktad reklam (Andrew, 2000).

Inom olika former av vetenskap har det också utvecklats begrepp ur skönlitteraturen. Sigmund Freud fann exempelvis en lämplig symbol ur den klassiska grekiska litteraturen för en teori om sexualitet som han valde att kalla *the Oedipus complex* (Howard, 1976). Gustave Flauberts *Madame Bovary* har gett upphov till begreppet *Bovarysme* eller *Bovarism* som också introducerats inom psykiatri (Ramírez, 2011). Begreppet kan dock ha flera betydelser, exempelvis som beskrivning av romantisk verklighetsflykt eller av en allmänmänsklig egenskap där vi uppfattar oss själva och världen annorlunda än det egentligen förhåller sig (Burvik, 2005).

2.3 Kanon

En annan viktig bakgrund i detta sammanhang är begreppet kanon och att känna till hur kanoniseringsprocesser fungerar och påverkar vad som anses vara källor till kunskap eller vetenskap. Dessa processer styr också över vilka skönlitterära verk som har eller har haft stort inflytande i västerländsk kultur och inte minst över hur jag har gjort urvalet av romaner till denna studie.

Begreppet kommer från det grekiska ordet *kanan* och betyder måttstock, rättesnöre eller linjal (Kanon, 2019). Julia Willén (2009) skriver att begreppet används om de verk eller texter som anses normerande. Kanon är norm och detta blir tydligt då vi tittar på vilka texter som kanoniserats och inser att dessa texter personifieras av samhällets normer vad gäller klass, kön, hudfärg, religion och så vidare (Willén, 2009). Detta blir problematiskt när kanon anses stå för god kvalitet vilket skulle innebära en legitimitet för att exempelvis så få kvinnor fått en plats i kanon. Snarare är det så att normen styr vilka som exkluderas ur urvalsprocessen. En process som självklart handlar om vilka som har rätt till utbildning, vilka som kan läsa och skriva, vilka som har rätt att tänka fritt och vilka som får möjlighet att publiceras och läsas av andra (Willén, 2009).

Europeisk och västerländsk kanon styrs dessutom med en tydlig förnuftsdiskurs i centrum och detta handlar om vad vi av lång tradition ser som tillförlitliga källor samt rationellt och vetenskapligt tänkande. Med detta perspektiv är det svårt att inkludera andra kulturers perspektiv eller idéhistoria då det ofta saknas tillförlitligt källmaterial enligt denna diskurs (Willén, 2009).

Mikela Lundahl (2009) visar på att både de som kritiskt angriper och de som försvarar kanon har sina poänger. Å ena sidan beskrivs kanon endast som ett sätt att befästa den rådande ordningen, makten och kulturell hegemoni. Å andra sidan argumenteras däremot för vikten av att värna kulturarv, tradition och kvalitet (Lundahl, 2009). Mitt förhållande till kanon i denna uppsats ligger däremellan. Urvalet av verk till denna studie reproducerar västerländsk kanon, just därför att det är pålitliga källmaterial som finns att studera enligt vår vetenskapliga tradition. Verk som dessa citeras i vetenskapliga artiklar och går därför helt enkelt att studera på detta sätt.

Mycket av den kritik som riktas mot kanoniseringsprocesser i västerländsk kultur är dock legitim och det är viktigt att hela tiden ha detta i åtanke. Kanoniserade verk är tvättade och rensade på allt som kanon inte vill höra talas om eller har plats för. På detta sätt skriver Lundahl (2009) att kanon föregår de kanoniserade texterna genom att normer och värderingar styr själva kanoniseringsprocesserna. Varje kanoniserat verk har en historia av anpassning och tillrättaläggande. Historien är dessutom full av ständiga ny- och omtolkningar för vad ett verk "egentligen" handlar om (Lundahl, 2009). För varje kanoniserat verk finns också oräkneligt antal historiskt giltiga texter som inte kanoniserats, uteslutits och tystats. Dessa urvals- och uteslutningsprocesser blottlägger maktstrukturer, intressen och estetiska normer eller ideal i en given tid eller samhälle (Lundahl, 2009).

2.4 Introduktion till valda romaner

2.4.1 *Stolthet och fördom (Pride and Prejudice)*

av Jane Austen, 1813

Industrialismen var tidig i England och bidrog till framväxten av en läskunnig borgarklass där främst kvinnor utgjorde basen för en växande romanmarknad (Olsson, Algulin & Sahlin, 2015). Jane Austen levde 1775–1817 och hennes romaner beskrivs både som speglingar av hennes eget liv och som vardagsskildringar från adel- och borgarklassens liv på den engelska landsbygden (Olsson et al., 2015). Även om Austens romaner skildrar den dåtida kvinnans begränsade sociala rörelsemönster (Olsson et al., 2015) skildrade hon ändå kvinnans som jämbördig mannen, både intellektuellt och rationellt, och var skeptisk inför kvinnobilden i tidens romantiska litteratur (Austen, Jane, 2002). Historiska, sociala och politiska skeenden är dock oftast frånvarande, exempelvis Napoleonkriget. Tjänstefolket nämns endast i förbigående och dessutom förekommer inga konversationer enbart mellan män i Austens berättelser (Jorum, 2008).

Stolthet och fördom från 1813 kretsar kring familjen Bennet, en borgerlig familj med fem döttrar bosatt på den engelska landsbygden (Stolthet och fördom, 2002). Mr. Bennet är humoristisk och älskvärd medan Mrs Bennet framstår som gnatig, beräknande och oroad över hur hon ska få sina döttrar bortgifta. Elizabeth, den näst äldsta dottern, är huvudperson och romanens händelseförlopp tar fart då en rik ungarl vid namn Charles Bingley flyttar in i grannskapet. Bingley och hans vän Darcy uppvaktar de två äldsta systrarna i familjen Bennet (Stolthet och fördom, 2002).

2.4.2 *Anna Karenina (Anna Karenina)*

av Lev Tolstoj, 1878

Den ryska realismen blev aldrig en litterär rörelse på samma sätt som i England och Frankrike, utan har snarare en särkaraktär med stark anknytning till dess samtids mycket aktiva idéliv (Olsson et al., 2015). Lev Tolstoj levde 1828–1910 och hade högt moraliska bud för sitt liv. Han sökte sitt ideal i det naturliga och genuina och gav det ryska folket en central ställning i sin litteratur, i synnerhet var bonden ett ideal och ett etiskt och religiöst rättesnöre för andra människor (Olsson et al., 2015). Mitt i all rikedom och framgång försökte Tolstoj leva enkelt och tyckte inte om den modern civilisationens egoism och njutningslystnad.

Anna Karenina från 1878 är ett stort prosaepos och ett av vad som anses vara Tolstojs två mästerverk jämte *Krig och fred*. *Anna Karenina* är ett av världslitteraturens stora passionsberättelser men handlar också om societets- och familjeliv i 1870-talets Ryssland (Tolstoj, Leo, 1998). I romanen står storstad och landsbygd i kontrast, förkonstlad civilisation och sociala band som står i vägen för naturens äkthet. Konstantin Levin står i romanen inför denna problematik och spelar den egentliga huvudrollen medan *Anna Karenina* fungerar som hans motsats och moraliskt exempel i och med hennes äktenskapsbrott och slutliga undergång (Olsson et al., 2015).

2.4.3 *Processen (Der Prozeß, The Trial)* av Franz Kafka, 1925

Tyskspråkig romankonst blev enligt Olsson et al. (2015) mångfacetterad och rik på 1900-talet. Franz Kafka levde 1883–1924 och hans författarskap framstår som tidigt modernistiskt. Han studerade juridik och var sedan anställd vid ett försäkringsbolag i Prag (Kafka, Franz, 2002).

Efter andra världskriget blev existentialism och absurdism litterärt mode och Kafkas författarskap har kommit att spela en allt viktigare roll för litteraturen sedan dess. Franz Kafkas författarskap förknippas med kritik mot organisationer, byråkrati och rättsväsende. Kafka i sig har också blivit en symbol och eget begrepp, präglad av totalitär mardrömslik byråkrati som även inbjuder till psykoanalytiska tolkningar (Olsson et al., 2015) *Processen* är det verk som gett Kafka hans image. Han arbetade på romanen 1914–15 och enligt Olsson et al. hör *Processen* hemma bland 1900-talets mest inflytelserika verk.

Processens huvudpersonen är banktjänstemannen Josef K. Den dag han fyller trettio år blir han arresterad och ställd inför en långdragen absurd rättsprocess utan att får veta vilket brott han anklagas för. Året efter blir han slutligen dömd till döden och dagen innan nästa födelsedag blir han avrättad (Processen, 2002). En vanlig läsning av romanen är som en allegori över en individs rättslöshet i en starkt byråkratiserat samhälle (Olsson et al., 2015).

2.4.4 *Pesten (La Peste, The Plague)* av Albert Camus, 1947

I efterkrigstidens Paris var existentialismen mode bland studenter och unga intellektuella. Albert Camus, som levde 1913–1960, var en av de mest framstående, född i Algeriet men med franska föräldrar. Det absurda var ett nyckelbegrepp i Camus författarskap, tillsammans med liberal humanism och en tro på solidaritet mot nedbrytande krafter i samhället.

I *Pesten* från 1947 går dessa teman igen i litterär form (Olsson et al., 2015). Handlingen utspelar sig i den algeriska hamnstaden Oran där staden invaderas av råttor som för med sig en pestepidemi. Myndigheterna bryter alla förbindelser med omvärlden och genom huvudpersonen, läkaren Bernard Rieux, får läsaren en inblick i flera människors reaktioner på omständigheterna. Vissa utnyttjar läget för att tjäna pengar på svarthandel, andra ägnar all energi på tidsfördriv för att försöka glömma den hemska situationen. Jesuiten Fader Paneloux ser en gudomlig mening i och rättvisa i det som sker och vägrar ta emot läkarhjälp. En journalist som endast befann sig av en slump i staden när pesten bröt ut bestämmer sig för att fly, men det slutar med att han ändå stannar och solidariskt bekämpar epidemin tillsammans med Rieux (Pesten, 2002). *Pesten* kan läsas som en allegori över kampen mot nazitysklands ockupation av Frankrike under andra världskriget. Den anses också vara Camus egen uppgörelse med nihilism, till försvar för medmännisklighet och humanism (Camus, Albert, 2002).

2.4.5 1984 (Nineteen Eighty-Four) **av George Orwell, 1949**

George Orwell är en pseudonym för Eric Blair som levde 1903–1950, uppvuxen i en brittisk kloni i Indien. Orwell kände skuld känslor och solidaritet med arbetarklassen, inte minst under 30-talets massarbetslöshet (Orwell, George, 2002) och efter kriget skrev Orwell sina två mest populära romaner, *Animal Farm* och *1984* som skrevs under år 1948.

Dystopin *1984* gavs ut 1949, och skildrar ett totalitärt samhälle under evigt krig och diktatur. Övervakning och förtryck präglar samhället och inte ens den enskildes språk, tankar eller känslor är fria (Orwell, George, 2002). Den osynlige diktatorn *Big Brother* är alltid närvarande (Orwell, George, 2004) och ett grundtema i Orwells författarskap tar form även i *1984*, svårigheterna i att förena personligt samvete med kraven från samhället (Orwell, George, 2002).

2.4.6 Dödssynden (To Kill a Mockingbird) **av Harper Lee, 1960**

Olsson et al. (2015) talar om begreppet sydstatsförfattare och en strömning i efterkrigstidens USA som benämns *Southern gothic*. Berättelser präglade av våld, slaveri och raskonflikter. Till skillnad från de fem övriga skönlitterära verk utvalda för denna studie nämns dock Harper Lee och *Dödssynden* med endast en mening i boken. I de två andra tryckta källor jag använt för att introducera de övriga romanerna och författarna nämns hon inte alls. Detta tyder på den alldeles särskilda och unika kulturella position Harper Lee har i USA, där *Dödssynden* anses vara en nyckeltext för nationens historia kring ras och rasism. Lee tilldelades Pulitzer-priset för *Dödssynden* år 1961 och romanen har enda sedan den publicerades varit en av de mest läsa i skolundervisningen i USA (Anagnostopoulos, Everett & Carey, 2013).

Harper Lee är född 1926 och uppvuxen i en liten stad i staten Alabama. *Dödssynden* från 1960 var länge hennes enda utgivna roman och handlar om barndomsupplevelser från en liten stad i den amerikanska södern (Samuelsson, 2015). Huvudpersonen är advokaten Atticus Finch men den iakttagande berättaren är hans nioåriga dotter Scout. Handlingen kretsar kring rättegången mot en svart man, Tom Robinson, som står oskyldigt anklagad för våldtäkt på en fattig vit flicka och där Finch åtar sig att vara Robinsons försvarsadvokat.

Ett grundtema i romanen är barns instinktiva moraliska kompass som i samhället och vuxenlivet senare kommer präglas av fördomar (Samuelsson, 2015), men *Dödssynden* tar sig an flera teman av moralisk karaktär som rör invånarna i en amerikansk småstad. Vi får lära känna invånarna och deras hyckleri, självupptagenhet, rädslor för förändringar och fördomar. Vi kan också spåra idéer kring mod, rasfördomar, religion, familjeliv, barndom, demokrati och utbildning i romanen (Armstrong, 1987).

3 Metod

Detta metodavsnitt börjar med ytterligare en kort introduktion till bibliometri. Det empiriska urvalet för denna studie är vetenskapliga artiklar som hämtas från citeringsdatabasen *Web of Science* med hjälp av en bibliometrisk metod. Därefter genomförs både en kvantitativ och en kvalitativ innehållsanalys av resultatet, med hjälp av kodningsscheman inspirerade av *open coding*-metoder inom *Grounded theory*.

3.1 Bibliometri

Enligt Andres (2009) definierades termen *bibliometrics* av matematiska och statistiska metoder som applicerades på böcker eller andra medier för kommunikation. *Bibliometrics* är en bredare term men används ibland synonymt med begreppet *scientometrics* som ungefär samtidigt utvecklades för kvantitativa analysmetoder för vetenskap som informationsprocess (Andres, 2009). Slutsatser kan sedan dras från en bibliometrisk studies kvantitativa värden och tabeller (Ball, 2018). Inledningsvis görs detta genom att studera vetenskapliga publikationer. Ett begrepp som dock kan vara något tvetydigt och innefatta allt ifrån böcker och enskilda kapitel, vetenskapliga artiklar till utgivna konferensbidrag. Det är därför viktigt att varje forskare definierar vad som avses mätas och grunden för varje bibliometrisk analys (Ball, 2018).

Som tidigare också nämnts medför bibliometriska studier med hjälp av onlinedatabaser oundvikligen begränsningar. De mest välkända och globalt erkända databaserna är ändå inte ens i närheten av att indexera all vetenskaplig produktion som publiceras i nutid eller historiskt. Det kan alltid finnas ett betydande antal publikationer som citerar en viss text men som inte kan bidra till slutsatser då dessa publikationer inte är indexerade i den eller de databaser som studierna använder sig av (Ball, 2018). Detta mörkertal är inte något vi kan försumma, i synnerhet inte när det gäller humaniora och vissa forskningsområden inom samhällsvetenskap. Dessa discipliner förlitar sig fortfarande i mycket högre grad på exempelvis avhandlingar och antologier snarare än vetenskapliga artiklar och är därför inte indexerade i bibliometriska databaser i samma utsträckning som naturvetenskap, medicin och teknik (Roamer & Borchardt, 2015).

Fler problem i jämförelsen uppstår i frågan om publiceringsspråk, där humaniora och vissa samhällsvetenskaper i högre grad publiceras på länders egna språk istället för på engelska. Det finns också färre internationella vetenskapliga tidskrifter inom humaniora och samhällsvetenskap (Ball, 2018). STEM-disciplinerna har en publiceringstradition som i större grad bygger på vetenskapliga artiklar publicerade på engelska och är därför djupare rotade i bibliometri. Det finns därför en uppfattning om att den citering som är relevant inom STEM-disciplinerna också är indexerad i dessa etablerade databaser just därför (Ball, 2018).

Ball (2018) menar att krasst sett är det fortfarande omöjligt att applicera en bibliometrisk metod på studier av humaniora eller samhällsvetenskap men att det ändå existerar sådana forskningsresultat. Eftersom det idag inte finns någon bibliometrisk databas som är lämplig för dessa discipliner skulle bibliometriska studier av dem i princip behöva göras manuellt för varje land, institution eller forskningsområde. Något som skulle vara långt mer tidskrävande.

Jag har dock vidtagit några åtgärder för att förbättra chanserna till ett legitimt studieresultat genom att eliminera artiklar inom litteraturvetenskap och andra närliggande forskningsområden inom humaniora från denna studie.

Web of Science är den moderna versionen av SCI från 1963, utvecklad av Eugene Garfield. Fler citeringsdatabaser har tillkommit *Web of Science* sedan dess och databasen tillåter idag sökning i sex olika citeringsindex. Sugimoto och Larivière (2018) hävdar som svar på en del av tidigare kritik att det aldrig heller var meningen att SCI skulle vara en helomfattande databas. Målet var en selektiv samling vetenskapliga tidskrifter, de viktigaste inom respektive disciplin. Även idag har *Web of Science* en indexpolicy som klargör vikten av att vara selektiv, möjligen på grund av att den konkurrerande tjänsten *Scopus* har större täckning (Sugimoto & Larivière, 2018).

Web of Science använder sig av kriterier gällande publiceringsstandard, peer review, regelbundenhet i utgivningen och användningen av engelska för valet vilka tidskrifter som ska indexeras i databasen. Trots detta behöver vi vara medvetna om att ingen källa för forskningsindikation är värdeneutral eller fri från kulturell partiskhet och att resultatet inte heller är ett generaliserbart urval (Sugimoto & Larivière, 2018). Forskning från USA, Storbritannien och Nederländerna är överrepresenterade inom alla forskningsområden i *Web of Science* och språket är engelska för nära 95% av all indexerad forskning. Många hävdar att *Web of Science* indexerar den mest citerade forskningen och därmed den viktigaste forskningen, men detta är då undantaget vikten av nationell forskning i många länder som då ofta lokalt också är av största vikt (Sugimoto & Larivière, 2018).

Jag vill förtydliga att denna studie alltså handlar om och på vilket sätt de sex utvalda skönlitterära verken haft genomslag inom engelskspråkig vetenskaplig forskning i stort. Att de ändå finns högt citerade bland artiklar inom humaniora och samhällsvetenskap som inte utesluts i studien tyder på genomslagskraft, även om resultaten för dessa forskningsområden får anses som något svagare. Allt som räknas kan förstås inte heller mätas och bibliometri säger i sig själv ingenting om kvaliteten hos en text eller en publikation. Bibliometrin kan endast ge oss en indikation på genomslagskraften hos denna (Ball, 2018).

3.2 Datainsamling

I ett första skede samlades data in från citeringsdatabasen *Web of Science* i form av engelskspråkiga vetenskapliga artiklar som refererar till de utvalda skönlitterära verken. Detta genererade kvantitativ data för att svara på i vilken utsträckning dessa skönlitterära referenser förekommer.

Jag har gått systematiskt tillväga i insamlingen av data för att göra studien så transparent som möjligt. Resultatet ska bli detsamma även om den görs om i efterhand. I ett första skede har data samlats in med hjälp av en *Cited Reference Search* i *Web of Science Core Collection* för respektive skönlitterära verk vars referenser undersökt i denna studie.

Jag har testat olika sätt att söka i denna funktion och valt det tillvägagångsätt som gett flest resultat överlag, nämligen att ange endast författarens efternamn i sökkategorin "author", och romanernas engelska titlar utan orden "and", "the", "to" och "a" i sökkategorin "cited work". Gällande Orwell har en del artikelförfattare skrivit ut bokens titel med bokstäver och andra i siffror. Jag sökte därför på "1984 OR Nineteen" i denna sökkategori.

Resultatet filtrerades därefter på vetenskapliga artiklar, samt exkluderande av artiklar publicerade under innevarande år, 2019. Eftersom jag valt att även räkna bort artiklar som hör till forskningsområden som ligger nära litteraturvetenskapen exkluderades dessa i detta skede. Precisering över vilka kategorier som filtrerats bort från träffresultaten finns listat under rubriken *Urval och begränsningar*. Här har jag sedan kunnat presentera en tidslinje på antalet artiklar som refererar till vart och ett av de spårade skönlitterära verken över tid, med de äldsta artiklarna från så tidigt som 1950.

3.3 Kvantitativ citeringsanalys

Artikelresultatet har sedan filtrerats på publiceringsår mellan 2000–2018 för närmare kvantitativ citeringsanalys. Jag har i detta skede räknat antal artiklar per forskningsområde, per land där huvudförfattaren var verksam (enligt *Web of Science*) samt författarnas kön i den mån jag kunnat göra en uppskattning av artikelförfattarnas förnamn eller kunnat googla fram författaren i vissa fall. Alla författare är räknade och är därför fler än antalet artiklar.

Detta genomförande är förstås relativt godtyckligt men det finns studier som genomförts på detta sätt genom könsbedömning av publicerade forskares förnamn, exempelvis en studie av Marianne Farber (1986). Jag har liksom Farber (1986) uteslutit författare vars kön jag inte kunnat bedöma från studien. Dessa författare har inte kunnat bedömas på grund av att författarens förnamn endast angivits med initialer, något som blivit mer ovanligt bland artiklar indexerade i *Web of Science* på senare år och därmed borde medföra stabilare resultat för denna analys. Andra namn har varit svårbedömda då jag inte är bekant med andra länders kultur vad gäller förnamn. 11%-24% av totalt antal författare till artikelresultatet för respektive roman har inte kunnat bedömas och därför uteslutits ur beräkningen.

Med detta tillvägagångssätt ges åtminstone en viss aning om könsfördelningen bland forskare som refererar till respektive roman. När det gäller spridningen av artiklarna över länder har jag räknat det land där huvudförfattaren enligt *Web of Science* uppges ha varit verksam, och uteslutit de få artiklar där denna information inte fanns tillgänglig.

Detta innebär inte att resultatet visar ursprungsland för de författare som citerar dessa romaner utan endast länder där de varit verksamma vid forskningsinstitutioner och när de publicerat sina artiklar.

3.4 Kvalitativ innehållsanalys

Därefter ligger fokus på en mer kvalitativ innehållsanalys av de vetenskapliga artiklar som är publicerade mellan åren 2010–2018. Här analyseras 30 vetenskapliga artiklar per roman, totalt 180 stycken, i fulltext. Detta för att se referensernas position i texten och för att svara på vilka användningsområden eller vetenskapliga funktioner dessa skönlitterära referenser fyller inom de vetenskapliga artiklarna. Jag har här också tittat på vilken annan skönlitteratur som eventuellt citeras i samma artiklar.

Inom biblioteks- och informationsvetenskap har innehållsanalysen i huvudsak använts som kvantitativ metod fram till de senaste årtiondena men många nya studier använder idag en kvalitativ metod (Spurgin & Wildemuth, 2017).

Kvantitativ innehållsanalys kan användas för att få fram mätbara data, för att visualisera resultatet och sedan eventuellt undersöka korrelation (Bryman, 2016). Kvalitativ innehållsanalys, ibland kallad etnografisk innehållsanalys, kan användas för att utläsa kategorier eller teman. Detta genom att analysera tillgängliga dokument i en kontext (Bryman, 2016). Detta är utgångspunkten för hur jag gått tillväga i denna studie.

3.4.1 Kodningsschema

I den kvalitativa delen av denna studie har jag använt mig av ett kodningsschema och manuell *Open coding*. Det är möjligt att koda många olika variabler av föremål för innehållsanalys, för att generera ett så brett analysmaterial som möjligt. Jag har valt att fokusera på fyra olika variabler i kodningen. Jag har analyserat den skönlitterära referensens position i artikeltexterna, om referenserna nämns i respektive artikels titel eller abstract, om och i sådana fall vilken annan skönlitteratur som också refereras till i artikeln, samt en kategori för referensernas användningsområden.

Här har jag använt mig av *Grounded theory*. De 180 artiklar jag analyserat i fulltext har förts in i kodningsschemat för att klassificera varje artikel i en kategori som utvecklats på basis av hur de skönlitterära referenserna använts på olika sätt i respektive artikel.

Jag har haft en utgångspunkt i de användningssätt Johansson (2011) presenterat i sin analys, men de kategorier jag själv tagit fram är något färre och grövre. Jag har utvecklat kategorierna induktivt och fann några av Johanssons (2011) kategorier snarlika eller något vaga.

Enligt Spurgin och Wildemuth (2017) måste varje forskare generera kategorier induktivt. I kvalitativ innehållsanalys är det också tillåtet att dela upp analysmaterialet i mindre enheter som sedan tilldelas olika kategorier, eftersom det ibland kan vara svårt att tilldela en omfattande text, så som en hel vetenskaplig artikel, endast en kategori (Spurgin & Wildemuth, 2017).

Jag är medveten om att flera olika sätt att referera till studiens skönlitterära verk kan förekomma i en och samma artikel men har valt att ändå göra en samlad bedömning. Detta både på grund av studiens begränsade omfattning och för att kunna ge en enhetlig bild över artiklarnas kategorifördelning. De kategorier som växt fram har också anpassats efter detta tillvägagångssätt medan exempelvis Johanssons (2011) studie som jag tidigare nämnt omfattar ett annat empiriskt material och har en annorlunda metodik.

Medan kodningen av artiklarna fortlöpt har jag vid flera tillfällen sett över hur konsekvent jag kodat artiklarna och tilldelat dem dess kategorier. Jag har vid flera tillfällen fått tänka om när en artikel varit svårbedömd och på detta sätt har kategorierna utvecklats. Jag har tagit med exempel från texten och skrivit egna kommentarer i kodningsschemat samt fått addera nya regler för kategoriseringen under processens gång. Jag har också sett över alla kategorier när kodningsprocessen var klar. Mänskliga kodare gör sannolikt misstag under kodningsprocessen och utvecklar också en egen förståelse för sina kategoriseringsregler över tid (Spurgin & Wildemuth, 2017).

3.4.2 Grounded theory

En metod för att på ett systematiskt sätt klassificera forskning enligt teman eller kategorier på detta sätt har utvecklats inom *Grounded theory*. Det avgörande första steget inom *Grounded theory* benämns av Cathy Urquhart (2013) som *Open coding* och är den primära styrkan hos denna metod. En jämförande analys av varje text görs mot de texter som redan kodats. Enligt Kathy Charmaz (2014) utvecklar detta den kategoriserande analysen systematiskt och håller forskaren ständigt involverad med den data som undersöks.

En av de huvudsakliga ändamålen med *Grounded theory* är teoribildning, men många forskare använder en variant av den endast för den lättillgängliga kodningsmodellen (Urquhart, 2013). Det är också så jag har tillämpat *Grounded theory* i denna studie, för att kunna kategorisera och dra slutsatser utifrån den data jag samlat in. Forskningsdesign med hjälp av *Grounded theory* är perfekt för forskning kring fenomen där lite eller ingen befintlig teori finns sedan tidigare (Urquhart, 2013). En generell regel för metoden är dock att forskaren ska säkerställa att hen inte har några förutbestämda idéer om forskningsresultatet (Urquhart, 2013).

4 Kvantitativa resultat

Här presenteras citeringsanalys av träffresultatet från indexeringsdatabasen *Web of Science*. Artiklar publicerade mellan 2000–2018 har sedan räknats för att kunna presenteras per forskningsområde, fördelning över länder där huvudförfattaren var verksam samt författarnas kön.

4.1 Träffresultat

Tabell 1 nedan visar totalt antal vetenskapliga artiklar som refererar till respektive roman som undersöks i denna studie, genererade via *Web of Science: Cited reference search* i mars 2019. Tabellen visar också antalet artikelträffar som inte tillhör någon av de forskningsområden som filterats bort i resterande undersökning. Dessa forskningsområden är i huvudsak litteraturvetenskap men även annan närliggande humaniora inom exempelvis konst, teater, film och turism. En lista där alla uteslutna forskningsområden som fanns representerade i resultatet finns preciserade under *Urval och begränsningar*.

Tabell 1

Träffresultat av cited reference search per citerat verk

Citerat verk	Artikelträffar	Träffar exkl. litteraturvetenskap m.fl.
<i>Jane Austen, Stolthet och fördom</i>	298	121 (41%)
<i>Lev Tolstoj, Anna Karenina</i>	197	120 (61%)
<i>Franz Kafka, Processen</i>	415	210 (51%)
<i>Albert Camus, Pesten</i>	306	218 (71%)
<i>George Orwell, 1984</i>	1483	950 (64%)
<i>Harper Lee, Dödssynden</i>	259	198 (76%)

Redan här kan några intressanta observationer göras. Det varierar i hög grad procentuellt hur romanerna har refererats till inom litteraturvetenskap och närliggande humaniora eller inom övriga forskningsområden. Eftersom alla romanerna kan räknas som välkända och inflytelserika verk inom västerländsk kultur på ett eller annat sätt kan de ses som relativt lättillgängliga källor. Det äldsta verket, Jane Austens *Stolthet och fördom* från 1813, är också det enda av de skönlitterära verken som i majoritet refereras till i vetenskapliga artiklar tillhörande litteraturvetenskap eller närliggande ämnen. Ett resultatet som kanske kan te sig förvånande, men en viktig aspekt av det hela bör också vara att humaniora och i viss mån samhällsvetenskap är underrepresenterad vad gäller *Web of Science* och att många citeringar av de skönlitterära verken därmed inte dyker upp i denna sökning.

Vi kan också misstänka att den *Cited reference search* som gjorts inte lyckats hitta alla artiklar som refererar till de skönlitterära verken i fråga som finns indexerade och att dessa egentligen kan vara ännu fler. Om vi utgår från det totala antalet möjliga citeringar känns antalet träffar kanske inte särskilt högt. *Web of Science Core Collection* innehåller över 73 miljoner källor med en majoritet vetenskapliga artiklar (Clarative Analytics, 2019).

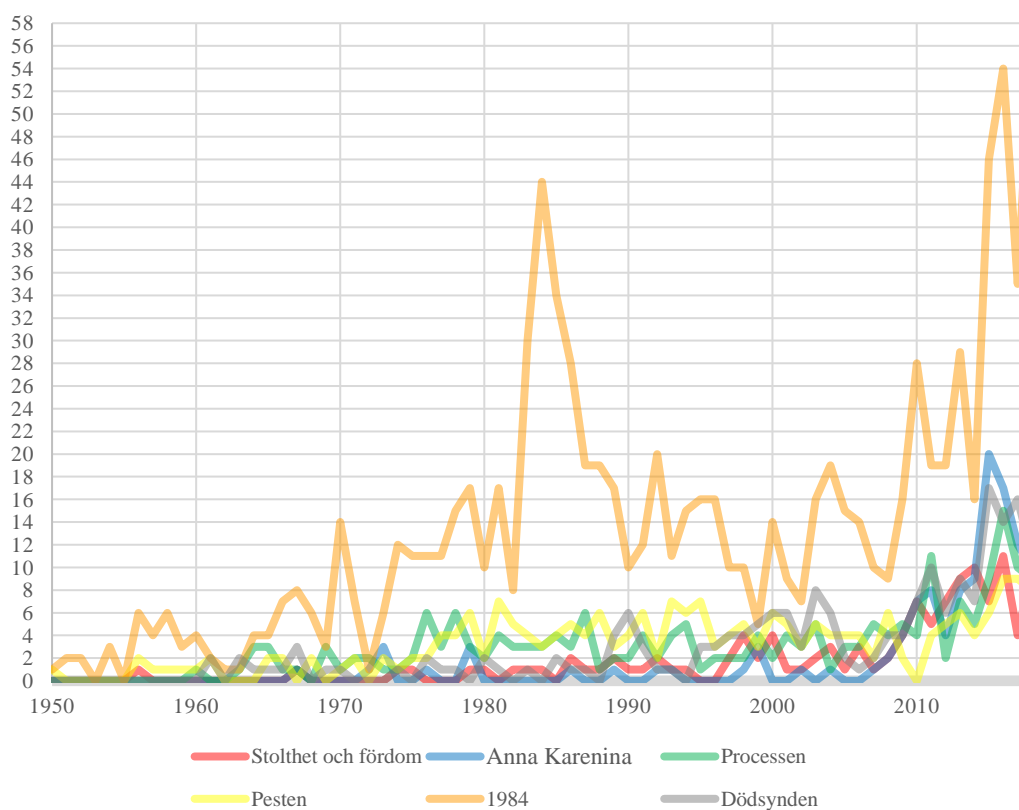
4.2 Citeringar över tid

Figur 1 nedan visar hur citeringsfrekvensen för respektive roman ser ut över tid, med de äldsta referenserna som finns indexerade i *Web of Science* från så tidigt som år 1950, till och med föregående år, 2018.

George Orwells roman har föga förvånande en topp runt just år 1984 och med en ny toppnotering 2018, där romanen refereras till i 58 vetenskapliga artiklar.

Figur 1

Citeringsfrekvens för respektive roman, 1950–2018

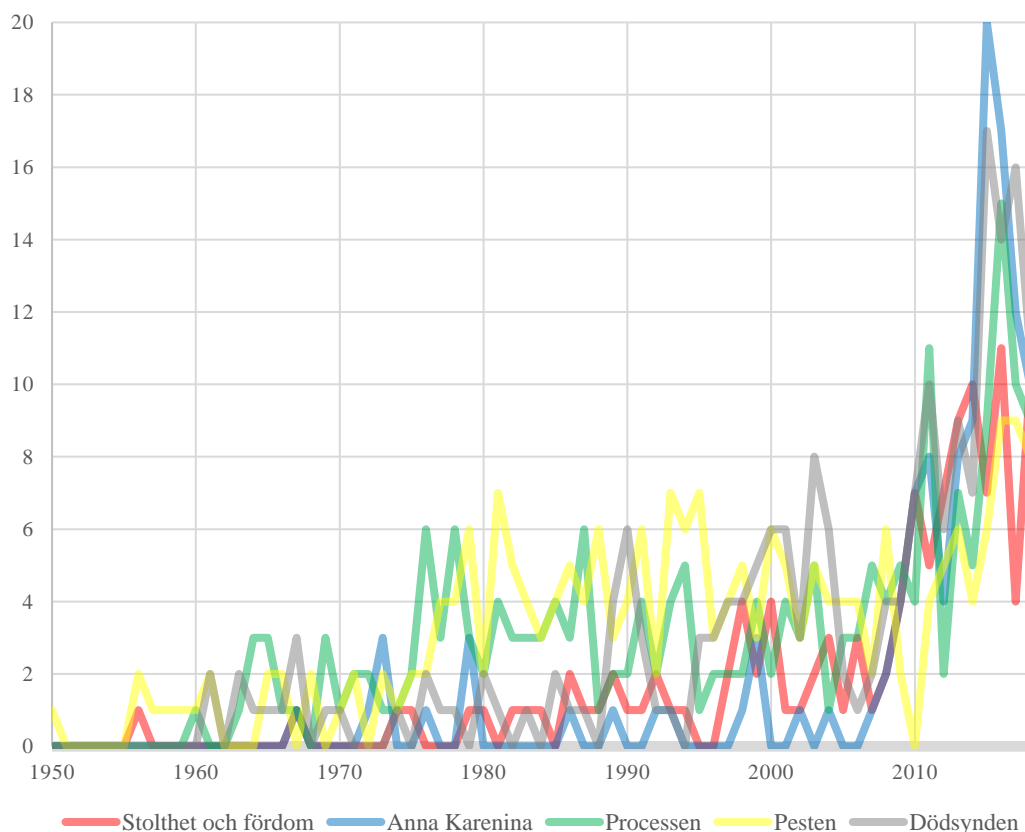

Att just 1984 ökat så kraftigt har möjligen en förklaring i den ständigt ökade digitaliseringen. Sociala medier har fått ett enormt genomslag de senaste decennierna och smarta algoritmer och övervakningen på internet skulle kunna bidra till oro och även referenser till 1984. *Big Brother* är ett vedertaget begrepp från romanen som blivit symbol för övervakning. Romanens dystopiska värld är ett så pass välkänt kulturellt fenomen i sig, något som kan göra verket lättillgängligt som referenspunkt för många inom västerländsk kultur.

Figur 2 visar samma resultat som Figur 1, undantaget George Orwells 1984. Detta för bättre visualisering då just 1984 sticker ut kraftigt i citeringsfrekvens från de övriga spårade verken.

Figur 2

Citeringsfrekvens exklusive George Orwells 1984, 1950–2018

Samtliga romaners citeringsfrekvens har stigit under senare år, något som åtminstone delvis borde kunna förklaras av att det digitala innehållet i databasen *Web of Science* växer och att fler tidskrifter och artiklar ständigt indexeras.

En ökning eller minskning av det totala antalet citeringar kan förstås ha sina förklaringar. Det kan möjligen bero på trender i vilka författare eller enskilda skönlitterära verk som läses och därmed också refereras till, men i detta sammanhang är det tyvärr svårt att kunna utläsa något sådant mönster.

4.3 Fördelning över forskningsområden

Tabell 2 (se sidan 34) visar hur referenserna till respektive roman i resultatet är fördelade över forskningsområden. Antalet artiklar i tabellen är också fler till antalet än vetenskapliga artiklar i det totala träffresultatet eftersom *Web of Science* räknar många tvärvetenskapliga artiklar till fler än ett forskningsområde. När det gäller forskningsområden med flera olika inriktningar, bland annat psykologi och medicin, har jag slagit samman dessa. Räknade under de två forskningsområden med ändelsen ”*other topics*” återfinns endast de artiklar som inte samtidigt redan räknades till något annat forskningsområde.

I tabellen finns också markerat där referenser till respektive roman överstiger 10%. Detta är 2–3 forskningsområden per citerat verk som utmärker sig och vid en närmare analys är det ofta samma forskningsområden där respektive verk är högst citerade. Inom området *Psychology* är samtliga romaner högt citerade och endast två av dem understiger precis 10%.

Enligt Goken Aras (2015) är psykologi en av de stora discipliner som skönlitteraturen är nära relaterad till. Båda behandlar nämligen människor och deras relationer, världsbilder, lidanden, reaktioner, rädslor, längtan, önskningar och konflikter. Skönlitteratur är en rik källa till människans intellekt och själ, huvudfokus för studier även i psykologi och psykiatri (Aras, 2015). Studier i psykologi och litteratur kan göras angående författaren, som individ eller som typ. Forskare kan också titta på kreativa processer, på psykologiska typer eller lagar inom skönlitterära verk eller också studera de effekter skönlitteratur har på läsaren (Aras, 2015). Skönlitteraturen är inom psykologi också en källa till inspiration, exempelvis för Sigmund Freud som analyserade Shakespeares texter (Aras, 2015). Graham Frankland (2000) skriver att det skönlitterära verk Freud främst citerade i sina arbeten var Johann Wolfgang von Goethes *Faust*. Däremot använde Freud sällan dessa skönlitterära referenser med hänsyn till verkens kontext. Snarare utnyttjade han sin rika litterära bildning för att uttrycka sina egna idéer (Frankland, 2000). Carl Gustav Jung ska ha påtalat kopplingen mellan psykologi och skönlitteratur som uppenbar för att det mänskliga psyket är själva grunden för all vetenskap och all konst (Aras, 2015).

Government & Law är också ett forskningsområde där åtminstone fyra av sex romaner citerats i hög grad. Både i Franz Kafkas *Processen* och Harper Lees *Dödssynden* har rättsprocesser en tydlig roll i respektive handling, medan Tolstojs *Anna Karenina* och Orwells *1984* bidrar med moraliska frågeställningar kring personlig frihet och statens inflytande över familj och privatliv. Enligt Johansson (2001) används skönlitteratur ofta inom just juridik för att kunna se samband mellan etik och moral kontra lagen och staten i ett större sammanhang. *Processen* refereras i hög grad till även inom *Business & Economics*. Franz Kafkas författarskap förknippas ofta med kritik mot organisationer, rättsväsende och byråkrati som kan vara en del av förklaringen. Kafkas verk har ofta också lästs som symbol för livets obegripligheter, individens känsla av tillkortakommanden och uppmanat till tolkningar i psykoanalys (Olsson et al., 2015).

Tre av sex romaner är högt refererade till inom området *Philosophy*. Det område som också uppvisade den mest ingående användningen av skönlitteratur i Johanssons (2011) studie. Inom ämnet filosofi finns enligt Johansson (2011) en uppfattning om att skönlitterära verk kan ha filosofiska kvaliteter och dessutom förmedla sådant som är svårare att påtala genom mer abstrakta resonemang. *Literary cognitivism* tillhör disciplinen filosofi och handlar om huruvida skönlitterära verk kan förmedla kunskap och verkligheten (Gibson, 2007). Det av denna studies verk som är högst citerad inom detta forskningsområde är Albert Camus *Pesten*. Camus själv var förutom författare även filosof och brukar räknas som en framstående humanist och existentialist (Olsson et al., 2015). *Pesten* är också högt citerad i *Social Sciences, other topics*. Det är artiklar inom samhällsvetenskap utan något mer specificerat forskningsområde.

Två av romanerna refererades till i hög grad inom området *Education and educational research*. Just Harper Lees *Dödssynden* sticker ut med 38% av referenserna inom denna kategori och är också som tidigare nämnts en av de mest använda skönlitterära verken i skolundervisningen i USA (Anagnostopoulos et al., 2013). Inom ämnet diskuteras bland annat huruvida lärare kan och bör undervisa genom att låta elever läsa skönlitteratur, samt vad läsning av enskilda verk kan bidra med. Colin C. Irvine (2007) skriver att romanläsning kräver komplexa sätt att tänka som är viktiga i vår allt mer dynamiska värld. Att låta elever djupläsa komplexa texter är en fördel i dagens samhälle där vi överväldigas av information, ofta felaktig sådan. Läsning av romaner, i synnerhet i samverkan med andra i ett klassrum, kan bidra med övningar i att tänka, tolka och analysera. Det kan också ge erfarenheter av argumentation och empati (Irvine, 2007). Jane Austens *Stolthet och fördom* utmärker sig även inom området *Linguistics*, studier av språk. Det är det äldsta verket och kan användas som exempel i många fall. Det är också översatt till många språk vilket gör att det även studeras ur denna aspekt.

Medicin är ett annat forskningsområde som Johansson (2011) undersökte. Inom forskningsområdet *Medicine* förekommer referenser till samtliga av de undersökta verken i min studie, om än inte alltid i lika hög grad som inom andra områden. Alla utom ett verk citeras också inom *Nursing & Health Care* som kan anses relaterat till medicin. Katarina Bernhardsson (2010), som skrivit om sjukdomsskildringar i skönlitteratur säger att man låter omvårdnads- eller läkarstudenter läsa skönlitteratur med målet att utveckla empati. Enligt Johansson (2011) anses skönlitteratur vara ett hjälpmedel för blivande läkare när det gäller att bättre kunna möta patienter. Många artiklar som refererar till skönlitteratur har tvärvetenskapliga band till humaniora och samhällsvetenskap enligt Johansson (2011). Även Bernhardsson (2010) beskriver den naturliga relationen mellan skönlitteratur och medicin inom *Medical Humanities*.

Slutligen är historia som tidigare nämnts också ett ämne där skönlitteratur används som källa och dessutom diskuteras skönlitteraturens pålitlighet som källa (Ahlberger & Nilsson, 2009). Även Johanssons (2011) pekar ut detta användningsområde för skönlitterära referenser inom historia, samt användningen av skönlitteratur för att få nya perspektiv på historisk forskning. Skönlitteraturen kan dessutom fylla en språklig funktion när det gäller kommunikationen med läsaren (Johansson, 2011). Av romanerna i denna studie refereras också samtliga till inom forskningsområdet *History* men inte i någon utmärkande hög grad.

Tabell 2

Referensfördelning över forskningsområden, 2000–2018

<i>Forskningsområde</i>	<i>Stolthet & fördom</i>	<i>Anna Karenina</i>	<i>Processen</i>	<i>Pesten</i>	<i>1984</i>	<i>Dödssynden</i>
<i>Anthropology</i>			5 (5%)	3 (3%)	9 (2%)	1 (1%)
<i>Archaeology</i>					1 (0,2%)	1 (1%)
<i>Architecture</i>		2 (2%)	2 (2%)	1 (1%)	4 (1%)	
<i>Area Studies</i>		1 (1%)	2 (2%)		9 (2%)	2 (1%)
<i>Asian Studies</i>		1 (1%)		1 (1%)	2 (0,5%)	
<i>Astronomy & Astrophysics</i>					1 (0,2%)	
<i>Behavioral Sciences</i>					1 (0,2%)	
<i>Biology</i>	1 (1%)	3 (3%)	1 (1%)	1 (1%)	1 (0,2%)	
<i>Business & Economics</i>	4 (4%)	6 (6%)	17 (16%)	3 (3%)	38 (9%)	
<i>Chemistry</i>					1 (0,2%)	
<i>Computer Science</i>	1 (1%)	3 (3%)			10 (2%)	
<i>Communication</i>	3 (3%)	1 (1%)		2 (2%)	15 (3%)	2 (1%)
<i>Criminology & Penology</i>			4 (4%)		9 (2%)	
<i>Cultural studies</i>	5 (5%)		5 (5%)	1 (1%)	8 (2%)	2 (1%)
<i>Development Studies</i>					3 (1%)	
<i>Education & Educational Research</i>	6 (7%)	8 (8%)	9 (8%)	14 (15%)	40 (9%)	53 (38%)
<i>Engineering</i>	1 (1%)	2 (2%)			6 (6%)	1 (1%)
<i>Environmental Sciences & Ecology</i>		2 (2%)	1 (1%)	1 (1%)	11 (3%)	1 (1%)
<i>Ethnic Studies</i>					2 (0,5%)	1 (1%)
<i>Family Studies</i>	2 (2%)	1 (1%)	1 (1%)		1 (0,2%)	1 (1%)
<i>Geography</i>		1 (1%)		1 (1%)	10 (2%)	
<i>Geology</i>	1 (1%)					
<i>Government & Law</i>	5 (5%)	14 (13%)	33 (31%)	7 (8%)	69 (16%)	30 (22%)
<i>History</i>	2 (2%)	6 (6%)	3 (3%)	3 (3%)	17 (4%)	9 (6%)
<i>History & Philosophy of Science</i>	3 (3%)	2 (2%)		2 (2%)	6 (6%)	3 (2%)
<i>Information Science & Library Science</i>	1 (1%)		1 (1%)	2 (2%)	9 (2%)	
<i>International Relations</i>	1 (1%)			1 (1%)	13 (3%)	1 (1%)
<i>Linguistics</i>	17 (18%)	1 (1%)	3 (3%)		17 (4%)	7 (5%)
<i>Mathematics</i>	2 (2%)	2 (2%)		1 (1%)	2 (0,5%)	
<i>Medicine</i>	2 (2%)	6 (6%)	2 (2%)	4 (4%)	11 (3%)	2 (1%)
<i>Nursing & Health Care</i>	1 (1%)	1 (1%)		6 (7%)	4 (1%)	5 (4%)
<i>Philosophy</i>	11 (12%)	16 (15%)	5 (5%)	18 (20%)	26 (6%)	6 (4%)
<i>Psychiatry</i>		3 (3%)	8 (7%)	1 (1%)	7 (2%)	2 (1%)
<i>Psychology</i>	16 (17%)	14 (13%)	10 (9%)	8 (9%)	62 (14%)	22 (16%)
<i>Physics</i>	1 (1%)	3 (3%)	1 (1%)		4 (1%)	
<i>Public Administration</i>		1 (1%)	1 (1%)		5 (1%)	1 (1%)
<i>Public, Environmental & Occupational Health</i>	1 (1%)	1 (1%)		3 (3%)	2 (0,5%)	
<i>Rehabilitation</i>					1 (0,2%)	1 (1%)
<i>Religion</i>	3 (3%)	5 (5%)	1 (1%)	7 (8%)	26 (6%)	2 (1%)
<i>Social issues</i>					9 (2%)	1 (1%)
<i>Social Sciences, other topics</i>	8 (9%)	6 (6%)	2 (2%)	13 (14%)	19 (4%)	4 (3%)
<i>Social Work</i>			3 (3%)		4 (1%)	1 (1%)
<i>Sociology</i>	2 (2%)	2 (2%)	1 (1%)	9 (10%)	23 (5%)	2 (1%)
<i>Science & Technology, other topics</i>	1 (1%)	3 (3%)			1 (0,2%)	
<i>Urban Studies</i>		1 (1%)	1 (1%)			2 (1%)
<i>Women's Studies</i>	3 (3%)		4 (4%)		3 (1%)	1 (1%)
<i>Zoology</i>		1 (1%)				

4.4 Fördelning över länder

Sugimoto och Larivière (2018) talar om *cultural bias*, en kulturell partiskhet som är högst närvarande i de indexdatabaser som används i bibliometriska studier, så också *Web of Science*. Studier har visat att USA, Storbritannien och Nederländerna är överrepresenterade inom alla forskningsområden. Sannolikt beror detta på att vetenskapliga tidskrifter från dessa länder är oproportionerligt högt indexerade därför att det också finns en hög koncentration av tidskrifter som publiceras i just dessa länder (Sugimoto & Larivière, 2018).

I denna studie har jag inte räknat de länder där den vetenskapliga tidskriften är publicerad utan det land där huvudförfattaren för artikeln är eller var verksam vid tiden för artikelns tillkomst och publicering. Detta innebär inte att detta är en förteckning över författarnas ursprungsland, något som antagligen skulle öka spridningen mellan länder en hel del då många söker sig till större universitet i exempelvis USA eller England.

Tabell 3 (se sidan 36) visar resultatet över fördelningen mellan länder och fyra engelskspråkiga länder är överrepresenterade för samtliga skönlitterära referenser i denna studie. USA, Storbritannien, Australien och Kanada. Något som inte är särskilt förvånande med tanke på databasens huvudsakliga indexeringsmetod av engelskspråkiga vetenskapliga artiklar (ca 95% enligt Sugimoto & Larivière, 2018), men också romanernas natur i viss mån. Tre av dessa är skrivna på originalspråket engelska och alla sex anses som klassiker och inflytelserika verk inom just västerländsk kultur och läses i dessa länder. Procentuellt är spridningen och fördelningen mellan övriga representerade länder försumbar, även när det gäller Nederländerna som annars är överrepresenterade i *Web of Science* (Sugimoto & Larivière, 2018).

De tre romanerna som inte är skrivna på engelska i original har ursprung i Ryssland, Frankrike och Tjeckien/Tyskland. Något som inte återspeglas alls i vilka som citerar verken. Exempelvis hittar vi ingen referens till *Pesten* från Frankrike och ingen referens till *Processen* från Tjeckien, och endast en enda från Tyskland. *Anna Karenina* har referenser från Ryssland men bara några få procent fler än de övriga romanerna.

Resultaten från dessa länder skulle kunna tänkas utmärka sig mycket mer om artiklar på andra språk än engelska undersökts. När vi tittar på Harper Lees *Dödssynden* inser vi till exempel att 75% av referenserna till denna roman skulle försvinna om artiklar från USA på deras eget språk inte undersökts.

Tabell 3

Referensfördelning över länder, 2000–2018

<i>Länder</i>	<i>Stolthet & fördom</i>	<i>Anna Karenina</i>	<i>Processen</i>	<i>Pesten</i>	<i>1984</i>	<i>Dödssynden</i>
<i>USA</i>	37 (42%)	55 (54%)	46 (44%)	46 (50%)	128 (31%)	98 (75%)
<i>Storbritannien</i>	16 (18%)	10 (10%)	20 (19%)	7 (8%)	85 (21%)	11 (8%)
<i>Australien</i>	1 (1%)	6 (6%)	7 (7%)	8 (9%)	31 (8%)	5 (4%)
<i>Kanada</i>	7 (8%)	5 (5%)	10 (10%)	6 (7%)	29 (7%)	5 (4%)
<i>Ryssland</i>	2 (2%)	4 (4%)	3 (3%)	2 (2%)	9 (2%)	2 (2%)
<i>Nederländerna</i>	1 (1%)	3 (3%)	1 (1%)		8 (2%)	
<i>Israel</i>		2 (2%)	1 (1%)	1 (1%)	8 (2%)	1 (1%)
<i>Singapore</i>	6 (7%)	2 (2%)	6 (6%)	1 (1%)	7 (2%)	
<i>Danmark</i>	2 (2%)	1 (1%)	1 (1%)		2 (0,5%)	2 (2%)
<i>Belgien</i>		1 (1%)	1 (1%)	1 (1%)	6 (1%)	1 (1%)
<i>Brasilien</i>	3 (3%)	1 (1%)			4 (1%)	1 (1%)
<i>Finland</i>		1 (1%)			3 (1%)	1 (1%)
<i>Norge</i>		1 (1%)	1 (1%)	1 (1%)	7 (2%)	
<i>Polen</i>		1 (1%)			7 (2%)	
<i>Schweiz</i>		1 (1%)	2 (2%)	1 (1%)	7 (2%)	
<i>Spanien</i>		1 (1%)		3 (3%)	6 (1%)	
<i>Turkiet</i>	2 (2%)	1 (1%)			6 (1%)	
<i>Argentina</i>	5 (6%)	1 (1%)		2 (2%)	4 (1%)	
<i>Bulgarien</i>		1 (1%)		8 (9%)	4 (1%)	
<i>Colombia</i>		1 (1%)			4 (1%)	
<i>Cypern</i>		1 (1%)	1 (1%)		3 (1%)	
<i>Ecuador</i>	1 (1%)	1 (1%)			3 (1%)	
<i>Luxemburg</i>		1 (1%)			2 (0,5%)	
<i>Kina</i>					1 (0,2%)	1 (1%)
<i>Frankrike</i>					1 (0,2%)	1 (1%)
<i>Irland</i>					1 (0,2%)	1 (1%)
<i>Italien</i>			1 (1%)		1 (0,2%)	1 (1%)
<i>Grekland</i>					2 (0,5%)	
<i>Indien</i>					2 (0,5%)	
<i>Japan</i>					2 (0,5%)	
<i>Tyskland</i>			1 (1%)		2 (0,5%)	
<i>Iran</i>					2 (0,5%)	
<i>Island</i>					2 (0,5%)	
<i>Kroatien</i>				1 (1%)	2 (0,5%)	
<i>Malaysia</i>	1 (1%)				1 (0,2%)	
<i>Malta</i>					1 (0,2%)	
<i>Mexico</i>					1 (0,2%)	
<i>Nigeria</i>					1 (0,2%)	
<i>Nya Zeeland</i>				1 (1%)	1 (0,2%)	
<i>Portugal</i>				1 (1%)	1 (0,2%)	
<i>Rumänien</i>					1 (0,2%)	
<i>Senegal</i>					1 (0,2%)	
<i>Slovenien</i>					1 (0,2%)	

<i>Sverige</i>			1 (0,2%)
<i>Sydafrika</i>	2 (2%)		1 (0,2%)
<i>Sydkorea</i>	1 (1%)		1 (0,2%)
<i>Taiwan</i>		1 (1%)	1 (0,2%)
<i>Tanzania</i>			1 (0,2%)
<i>Tjeckien</i>	1 (1%)		1 (0,2%)
<i>Ungern</i>		1 (1%)	1 (0,2%)
<i>Förenade Arabemiraten</i>			1 (1%)
<i>Indien</i>		1 (1%)	
<i>Jemen</i>		1 (1%)	
<i>Vitryssland</i>			1 (0,2%)
<i>Österrike</i>	1 (1%)		

4.5 Fördelning över kön

Figur 3 visar könsfördelningen bland de författare som refererar till respektive roman i denna studie. Alla författare är räknade i samtliga artiklar publicerade mellan 2000–2018, och de fall där jag inte kunnat göra en bedömning av författarens kön har denne uteslutits ur resultatet. Det gäller 17 författare till artiklar som refererar till *Stolthet och fördom*, 44 som refererar till *Anna Karenina*, 20 som refererar till *Processen*, 21 som refererar till *Pesten*, 154 som refererar till *1984* och slutligen 45 författare som refererar till *Dödssynden*.

Antalet författare är fler än antalet artiklar då många artiklar är skrivna av fler än en författare. Det kan röra sig om artiklar författade av både män och kvinnor där vi inte heller vet vem som tagit initiativet till en specifik referens.

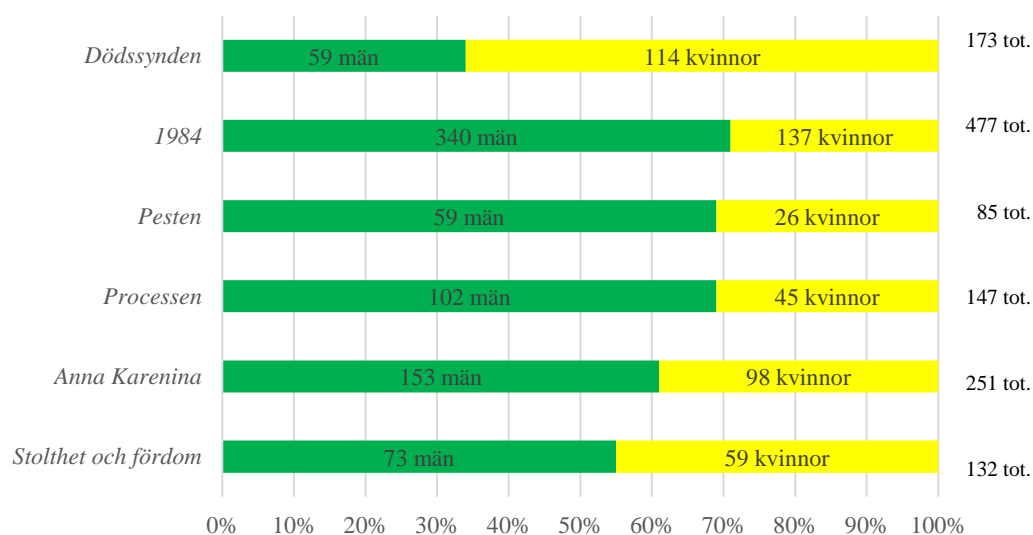
Män är i majoritet när det gäller vilka som refererar till alla romanerna utom just Harper Lees *Dödssynden* där kvinnor i högre grad refererar till denna just kvinnliga författare. Denna roman mäter också den högsta siffran i fördelningen över forskningsområden, där 38% av referenserna sker inom *Education and educational research*. Detta skulle kunna förklaras av att undervisning och lärarutbildning länge representerats av en hög andel kvinnor.

Denna data går inte att använda som statistiskt underlag och en fördelning på 50/50 män och kvinnor behöver inte vara ett ideal i detta fall. Vi vet exempelvis inte vet hur könsfördelningen ser ut på just de institutioner eller inom de discipliner där referenser till dessa verk förekommer. Denna studie är snarare motiverad för att kunna göra en jämförelse mellan verken i fråga.

Att fördelningen ser ut som den gör skulle kanske ändå delvis kunna förklaras med att män har fler positioner inom forskningsinstitutioner men också för att både män och kvinnor tenderar att citera och antagligen även läsa andra författare av samma kön, men vi kan inte dra några säkra slutsatser. Den jämnaste fördelning i denna studie hittar vi hos det äldsta verket, Austens *Stolthet och fördom*, det andra verket i studien som är skrivet av kvinna.

Figur 3

Fördelning över kön, 2000–2018

5 Kvalitativ analys

Här följer resultatet av den kvalitativa analys jag gjort av 180 artiklar i fulltext, 30 för respektive citerad roman. Jag har tagit fram siffror och gjort analys med hjälp av ett kodningsschema och *Grounded theory*.

5.1 Referensens position i artikeltexten

Tabell 4 visar var i artikeltexten referensen till det skönlitterära verket sker för de 30 artiklar som refererar till respektive roman. En överhängande majoritet av referenserna till alla sex romaner sker i löpande brödtext som inte är varken inledning, metodavsnitt eller någon form av slutord. Kategorin Genomgående i tabellen innebär att referenser till verket i fråga sker på två eller fler ställen i artikeln. Detta är också vanligt och kan då också förekomma i alla de övriga positionerna i texten. *Stolthet och fördom* är det enda verk som vid två tillfällen referens endast i metodavsnittet och ingen annanstans.

Tabell 4

Referensfördelning över position i texten

Position i artikeltexten	<i>Stolthet & fördom</i>	<i>Anna Karenina</i>	<i>Processen</i>	<i>Pesten</i>	<i>1984</i>	<i>Dödssynden</i>
<i>Inledande citat/epigraf</i>	1			1		1
<i>Inledning</i>	3	3	3	3	1	1
<i>Brödtext</i>	14	18	13	14	23	21
<i>Metodavsnitt</i>	2					
<i>Genomgående</i>	7	2	13	7	5	4
<i>Tabell</i>		1				
<i>Slutord</i>	1	2		1	1	
<i>Noter</i>	1	4	1	4		3
<i>Referenslista</i>	1					

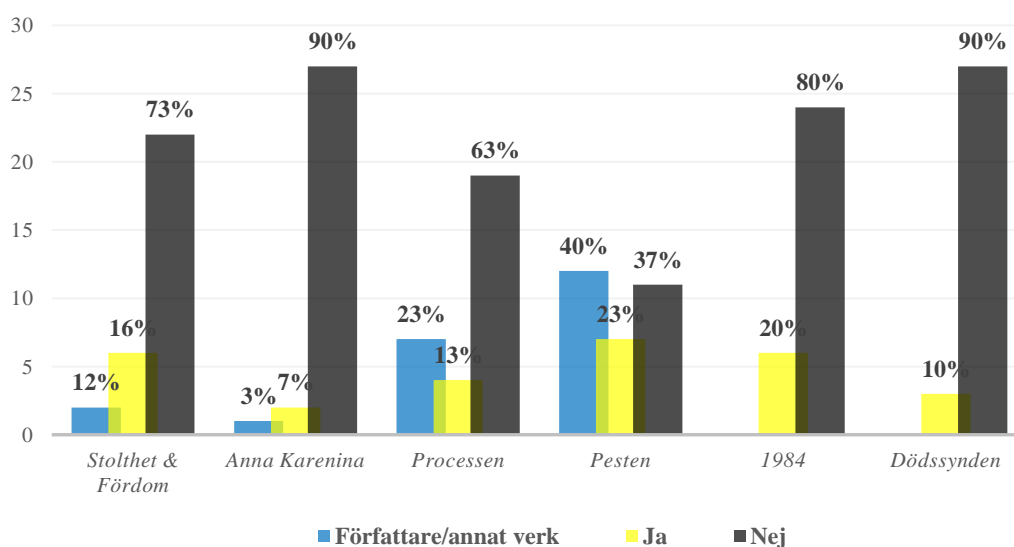
Att siffrorna för genomgående referenser är så pass höga för åtminstone hälften av romanerna visar att många skönlitterära referenser inte är endast en illustration av något påstående, ett simpelt omnämnande i förbifarten eller ett inledande citat för att stoltsera med litterär bildning. Som jag kommer att påvisa vidare under denna kvalitativa analys spelar skönlitterära verk många gånger en mer betydande roll för artikeln i sig och används både som föremål för artiklars studiemetod eller bidrar med grunder för teoribildning.

5.2 Referensen i artikelns titel eller abstract

Av de 180 artiklar som refererar till denna studies skönlitterära verk nämner 16% av dessa romanen redan i artikelns titel eller abstract. Ytterligare 12% nämner författaren och/eller något annat av dennes skriftliga verk. 72% av artiklarna nämner alltså ingetdera i detta tidiga skede. *Figur 4* visar denna fördelning över de 30 artiklar som refererar till respektive roman.

Figur 4

Om den skönlitterära referensen nämns i artikelns titel eller abstract

Även om en övervägande majoritet av artiklarna inte nämner romanen eller dess författare i titeln eller dess abstract tyder de övriga siffrorna på artiklar där romanerna spelar en mer betydande roll. Vi kan också se att i vissa fall, för Kafka och Camus specifikt, är det författaren eller något annat verk av denne som verkar stå i fokus snarare än den roman som denna studie undersöker. I fallet Camus är det till och med långt fler artiklar som nämner honom och/eller något av hans verk i titeln eller dess abstract än som inte gör detta. Något som tyder på att hans verk mer sällan refereras till i förbifarten utan snarare har en mer betydande roll för författarna till dessa artiklar.

Siffrorna för *Tabell 4* skulle sannolikt också se annorlunda ut om referenser till författaren i sig eller alla författarens verk skulle räknats snarare än endast referensen till romanen i fråga för denna studie.

5.3 Skönlitteratur som co-citeras med verken

Inom de 180 artiklarna som analyserats och som refererar till studiens skönlitterära verk varierar det i relativt hög grad huruvida annan skönlitteratur också citeras. Resultatet innefattar även de artiklar där de övriga skönlitterära referenserna endast är andra verk av samma författare. *Tabell 5* nedan visar hur fördelningen ser ut för de 30 artiklar som analyserats för respektive roman.

Tabell 5

Antal artiklar (av 30 analyserade) som refererar till annan skönlitteratur

<i>Citerat verk</i>	<i>Antal artiklar</i>	<i>Procent (%)</i>
<i>Stolthet och fördom</i>	13	43%
<i>Anna Karenina</i>	7	23%
<i>Processen</i>	13	43%
<i>Pesten</i>	17	57%
<i>1984</i>	4	13%
<i>Dödssynden</i>	11	37%

Analyserade artiklar som refererar till framför allt *Processen* och *Pesten* är de artiklar som också i högst grad refererar till andra verk av samma författare och i lägre grad andra skönlitterära verk. Artiklar som refererar till *Stolthet och fördom* refererar också i hög grad till samtliga av Jane Austens andra romaner, men den totala listan över andra skönlitterära referenser är ändå betydligt längre. Bland de artiklar som refererar till *Anna Karenina* och *Dödssynden* förekommer endast referenser till ett annat verk för respektive författare (Harper Lee har förvisso endast skrivit en ytterligare roman), och bland de artiklar som refererar till *1984* förekommer inga andra referenser till Orwell.

På sidan 43 och 44 listas de skönlitterära verk som co-citeras med respektive av studiens romaner i de 30 artiklar som analyserats. Vi kan se att några författare och verk återkommer i flera av listorna. George Orwells *1984* är ett av de högst citerade skönlitterära verken i artiklar som kan spåras via *Web of Science* (Johansson, 2011) och både Orwells romaner samt verk av Fjodor Dostojevskij och William Shakespeare förekommer som referenser i samband med flera av romanerna.

En av artiklarna som refererar till *Anna Karenina* handlar om huruvida narrativ fiktion tar sig an frågor om självmord och om vad denna fiktion i sådana fall kan säga oss om motiven för självmord (Pridmore & Walter, 2013). I artikeln återfinns flera tabeller med olika former av narrativ populärkultur där det i handlingen förekommer självmord, vilket förlänger denna lista.

En hel del skönlitteratur som blivit populära filmer eller TV-serier under de senaste 20 åren finns med i referenslistorna för dessa artiklar. Förutom Helen Fieldings *Bridget Jones Diary* hittar vi referenser till exempelvis E. L. James *Fifty Shades of Gray*, Suzanne Collins *The Hunger Games* samt George R. R. Martins *Game of Thrones*.

Forskare refererar alltså inte bara till ”stora” klassiska verk av Shakespeare och Dostojevskij, eller för den delen de sex romaner som denna studie kretsar kring, utan även till något mer populärkulturella fenomen som exempelvis J. K. Rowlings *Harry Potter* eller J. R. R. Tolkiens *Sagan om Ringen*.

Vi ser också att referenser till Harper Lees *Dödssynden* i hög grad förekommer i samband med skönlitteratur för barn och ungdomar, exempelvis Astrid Lindgrens böcker om *Pippi Långstrump* och *Karlsson på taket*. Detta stämmer väl överens med den höga siffran för citeringar till romanen inom forskning om lärande och undervisning.

I denna lista finns också flera verk av afro-amerikanska författare, så som Toni Morrison och Alice Walker samt andra betydande författare inom amerikansk kultur, så som Ernest Hemingway, John Steinbeck och Mark Twain. Detta går i linje med *Dödssyndens* unika kulturella position i USA med anknytning till bland annat slaveriets historia.

Jane Austens *Stolthet och fördom* citeras istället i hög grad tillsammans med betydande brittiska författare, också i hög grad kvinnliga, exempelvis systrarna Brontë, George Eliot (pseudonym för Mary Anne Evans) och Helen Fielding.

Däremot kan vi åter igen inte se att varken *Pesten* eller *Processen* citeras tillsammans med andra stora författare från exempelvis Frankrike eller Tyskland. Dels beror detta antagligen på databasens indexerande av just engelskspråkiga artiklar, men listorna över skönlitteratur som co-citeras med dessa två verk är också kortare än övriga romaners, undantaget Orwells *1984* som har den kortaste listan och alltså i högre grad än de andra romanerna citeras i vetenskapliga artiklar utan några ingående skönlitterära referenser.

Co-citeras med *Stolthet och fördom*

Austen, Jane: *Lady Susan, The Watsons, Sanditon, Emma, Mansfield Park, Persuasion, Sense and sensibility*
Bailey, Paul: *Sugar Cane*
Barrett Browning, Elisabeth: *Aurora Leigh*
Brontë, Charlotte: *Jane Eyre*
Brontë, Emily: *Wuthering Heights*
Dahl, Roald: *Matilda*
Dickens, Charles: *David Copperfield, Bleak House*
Cary, Joyce: *The Breakout*
Conrad, Joseph: *The Secret Agent: A Simple Tale*
Collins, Suzanne: *The Hunger Games*
Dostojevskij, Fjodor: *Brothers Karamazov*
Eliot, George: *Middlemarch*
Eugenides, Jeffrey: *The Marriage Plot*
Fielding, Helen: *Bridget Jones Diary, Bridget Jones the edge of Reason*
Fielding, Henry: *The History of Tom Jones*
Gaskell, Elisabeth: *Mary Barton*
James, E. L.: *Fifty Shades of Grey*
James, Henry: *The portrait of a lady*
Larkin, Philip: *Collected Poems*
Montgomery, Lucy Maud: *Anne of Green Gables, Rilla of Ingleside*
Murdoch, Iris: *A Word Child*
Orwell, George: *1984*
Rowling, J. K.: *Harry Potter and the Philosopher's Stone, Harry Potter and the Chamber of Secrets*
Rhys, Jean: *Wide Sargasso Sea*
Shakespeare, William: *Hamlet, Romeo och Julia*
Tolkien, J. R. R.: *The Lord of the Rings*
Tolstoj, Lev: *Anna Karenina*
Updike, John: *Rabbit run*
Walker, Alice: *The color purple*
Wells, H. G.: *The Country of the Blind*
Williams, Tennessee: *The Streetcar Named Desire and other plays*
Woolf, Virginia: *To the Lighthouse*

Co-citeras med *Processen*

Camus, Albert: *The Stranger*
Conrad, Joseph: *Heart of Darkness*
Dostojevskij, Fjodor: *Crime and Punishment*
Heller, Joseph: *Catch 22*
Kafka, Franz: *The complete stories, Metamorphosis and other stories, The Castle, Amerika: The Man who disappeared, The Great Wall of China*
Orwell, George: *1984*
Sartre, Jean-Paul: *Nausea*

Co-citeras med *Pesten*

Camus, Albert: *The Stranger, The first man, The Fall, Caligula, Exile and the Kingdom,*
Dickens, Charles: *David Copperfield*
Dostojevskij, Fjodor: *Brothers Karamazov*
Eliot, George: *Middlemarch*
Gustafsson, Lars: *The Death of a Beekeeper*
James, Henry: *The portrait of a lady, The Wings of the Dove*
Kundera, Milan: *Ignorance*
Mann, Thomas: *The magic mountain*
McCullers, Carson: *The Heart is a Lonely Hunter*
Melville, Herman: *Moby Dick, Billy Budd and other stories*
Sartre, Jean-Paul: *Nausea, No Exit and other plays,*
Shakespeare, William: *Hamlet*
Thompson, Hunter S.: *Fear and Loathing in Las Vegas: A Savage Journey to the heart of the American Dream*
Tolstoj, Lev: *War and Peace, The Death of Ivan Ilyich*
Wilde, Oscar: *The Picture of Dorian Gray*

Co-citeras med *1984*

Huxley, Aldous: *Brave New World*
Proust, Marcel: *Remembrance of Things Past*
Serres, Michel: *The Parasite*
Machiavelli, Niccolò: *The prince*
Murakami, Haruki: *IQ84*

Co-citeras med *Anna Karenina*

Achebe, Chinua: *Things Fall Apart*
Asher, Jay: *Thirteen Reasons Why*
Beckett, Samuel: *The Unnamable*
Brontë, Charlotte: *Jane Eyre*
Chopin, Kate: *The Awakening*
Cleave, Chris: *Little Bee*
Coben, Harlan: *The Innocent*
Cristie, Agatha: *And Then There Were None*,
The Murder of Roger Ackroyd, *Death on the Nile*
Dostojevskij, Fjodor: *Brothers Karamazov*, *Crime and Punishment*
Elliot, TS.: *Hamlet and His Problems*
Flaubert, Gustave: *Madame Bovary*
Von Goethe, Johann Wolfgang: *The Sorrows of Young Werther*
Hardy, Thomas: *The Return of the Native*
Hawthorne, Nathaniel: *The Scarlet Letter*
Heller, Joseph: *Catch 22*
Herbert, Frank: *Dune*, *Children of Dune*
Hinton, S. E.: *The Outsiders*
Hugo, Victor: *Les Misérables*
Ibsen, Henrik: *Hedda Gabler*
King, Stephen: *The Stand*, *Cell*, *Under the dome*
Kirst, Hans Helmut: *The Night of the Generals*
Larsson, Stieg: *The Girl Who Kicked the Hornets' Nest*
Lawrence, DH.: *Lady Chatterley's Lover*
Marchetta, Melina: *Looking for Alibrandi*
McNeal, Tom: *To Be Sung Underwater*
Miller, Arthur: *All My Sons*, *Death of a Salesman*
Nabokov, Vladimir: *Laughter in the dark*, *The Original of Laura*, *Pale Fire*, *Gift*, *Prin*
O'Hara, John: *Appointment in Samarra*
Orwell, George: *1984*
Shakespeare, William: *Antony and Cleopatra*
Schlink, Bernhard: *The Reader*
Tolstoj, Lev: *War and Peace*

Co-citeras med *Dödssynden*

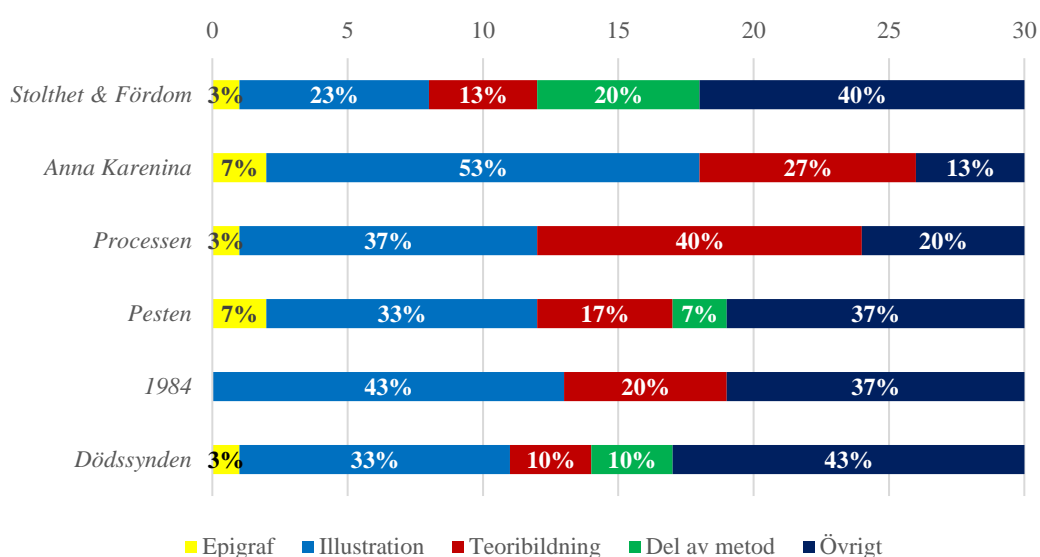
Alexie, Sherman: *The Absolute True Diary of a Part-time Indian*
Angelou, Maya: *I Know Why the Caged Bird Sings*, *Gather together in my name*
Bridges, Ruby: *Through my eyes*
Brown, Dan: *The Da Vinci Code*, *Angels and Demons*
Ferrante, Elena: *The Story of a Lost Child*
Golding, William: *Lost of the Flies*
Harris, Joanne: *Chocolate*
Hemingway, Ernest: *To have and have not*
Hoffman, Alice: *At Risk*
Lawrence, Jacob: *Harriet and the Promise Land*
Lee, Harper: *Go set a Watchman*
Lindgren, Astrid: *Pippi Longstocking*, *Karlsson on the Roof*, *Karlsson Flies Again*
Martin, George R. R.: *Game of Thrones*
Mohr, Nicholasa: *Felita*
Morrison, Toni: *Beloved*
Myers, Walter Dean: *Scorpions*
Nicholls, David: *One Day, Us*
Orwell, George: *Animal Farm*
Pinkney, Andrea Davis: *Dear Benjamin Banneker*
Rowling, J. K.: *Harry Potter and the Philosopher's Stone*
Salinger, J. D.: *Fanny and Zooey*, *Catcher in the Rye*
Santiago, Danny: *Famous All Over Town*
Sapphire: *Push*
Shakespeare, William: *Othello*, *The Moore of Venice*
Spinelli, Jerry: *Maniac Magee*
Steinbeck, John: *The Pearl*
Tan, Amy: *The Joy Luck Club*
Taylor, Mildred: *Roll of Thunder, Hear my Cry*, *The Friendship*
Tolkien, J. R. R.: *The Lord of the Rings*
Twain, Mark: *Adventures of Huckleberry Finn*
Walker, Alice: *The color purple*
Wiles, Deborah: *Freedom Summer*

5.4 Referensernas användningsområden

Varje artikel som analyserats i fulltext, totalt 180 stycken, har tilldelats en kategori utifrån hur referensen till studiens skönlitterära verk har använts och vilken funktion denna fyller i artikeln. Totalt har jag identifierat fem olika kategorier för hur de skönlitterära referenserna används och delat in artiklarna enligt dessa, som presenteras nedan. *Figur 5* visar den totala fördelningen över dessa kategorier för artiklarna som citerar respektive roman.

Figur 5

Fördelning över referensernas användningsområden

5.4.1 Epigraf (2%)

Till denna kategori räknas de artiklar vars enda referens till någon av studiens skönlitterära verk är en epigraf, alltså ett inledande citat. Detta är enligt Johansson (2011) något som förekom inom alla fält dennes studie täcker. Epigraferna står ofta okommenterade och används mer för en illustrativ funktion eller retoriska ändamål (Johansson, 2011). Som vi kan se i *Figur 5* är denna kategori den minsta, med högst två artiklar per roman som räknas hit.

“The one place where a man ought to get a square deal is in a courtroom, be he any color of the rainbow, but people have a way of carrying their resentments right into a jury box. - Harper Lee, 1960”

Bradbury & William, 2012
Administration & Society 45, 563–582

5.4.2 Illustration (37%)

Till denna kategori hör de vetenskapliga artiklar som refererar till någon av studiens skönlitterära verk för att illustrera något. Det kan vara ett påstående, en aspekt av ett fenomen eller för att måla upp en bild av något för läsaren som är relevant för artikeln. Detta är ett av de vanligaste sätten att använda skönlitterära referenser till romanerna i denna studie och kategorin *Illustration* används också av Johansson (2011) som skriver att detta användningsområde är vanligt förekommande inom vetenskapliga artiklar för att nyansera forskares egna påståenden eller illustrera andra allmänt vedertagna uppfattningar. Även Ahlberger och Nilsson (2009) använder termen *illustration* för att belysa hur skönlitterära referenser kan och har använts inom historieforskning.

Hit hör också artiklar där den skönlitterära referensen används för att engagera läsaren, påverka denne emotionellt för att förstärka inlevelseförmågan och förståelse för texten. Det är vanligt att använda skönlitteraturen för att underlätta kommunikationen med läsaren. Nedan presenteras några exempel på hur skönlitterära referenser till studiens romaner används som illustration i de analyserade artiklarna.

Ryan Preston-Roedder (2013) använder karaktären Jane Bennet i Jane Austens *Stolthet och fördom* för att illustrera riskerna med en för stark tro på andra människor. Han skriver att denna tro alltid involverar ett risktagande som kan glida över i fullkomlig naivitet och överdriven idealism.

“Consider the character of Jane Bennet in Jane Austen’s Pride and Prejudice, who tends to see the good in people, but not the bad. Jane’s sister Elizabeth, the heroine of the novel, rightly admires Jane, but also seems surprised and sometimes irritated that someone with Jane’s “good sense” could be “so honestly blind to the follies and nonsense of others”

Preston-Roedder, 2013
Philosophy and Phenomenological Research, LXXXVII

Ett citat från Lev Tolstojs *Anna Karenina* återkom väldigt ofta i analysen av artiklarna som refererar till denna roman. Tolstoj skrev att alla lyckliga familjer är lika medan alla olyckliga familjer är olyckliga på sitt eget vis. Detta citat används för att illustrera många olika påståenden bland artikelförfattarna.

“Tolstoy claimed that while all happy families are alike, the unhappy families are all different (Tolstoy, 2011). Similarly, each political order with federal elements is a response to unique situations—often to challenges, but also to special opportunities”

Follesdal & Muñiz Fraticelli, 2015
Les ateliers de l'éthique, 10, 89-106

“ *All happy families are alike; each unhappy family is unhappy in its own way*. An Anna Karenina effect appeared to operate [...]: all treatment successes were alike; each treatment failure was a failure in its own way”

Garoon, 2018
Social Science & Medicine, 201, 9–17

Genom *Processens* huvudkaraktär Josef Ks ögon kan vi föreställa oss hur det är att befinnas sig i de mest absurda byråkratiska processer, något som flera artikelförfattare tagit fasta på. Termen *Kafakesque* används av flera artikelförfattare för att beskriva liknande absurda situationer och praktiker som Josef K står inför och är ytterligare ett exempel på när skönlitteratur blir upphov till mer vedertagna begrepp i en kultur eller ett språk

“*It describes Josef K’s experience in Kafka’s (1998) The Trial, in which he cannot make sense of either the arbitrary rules of law or the trial process, and is ultimately executed without knowledge of the nature of his guilt. A similar lack of sense about trial processes applied concretely to Guantanamo prisoners in the war on terror [...]*”

Crank & Bowman Proulx, 2010
Critical Criminology, 18, 147–167

Precis som Johansson (2011) skriver att skönlitteraturen ofta används inom medicinfältet för att hjälpa läkare och annan vårdpersonal att möta patienter skriver Tuffuor och Payne (2017) att *Pesten* har mycket att lära vårdgivare.

“*Camus’ masterful engagement of the metaphor of isolation and its profound impact on suffering emphasizes the important role of community and spiritual perspectives of patients and providers in coping with serious illness, death, and dying.*”

Tuffuor & Payne, 2017
Journal of Pain and Symptom Management, 54

Orwells *1984* används av Halilovich (2011) för att illustrera maktförhållanden och Ashley Bennett (2018) talar med hjälp av *Dödssynden* om hur svårt det kan vara att sätta sig in i en annan människas perspektiv.

“*The control over publicly articulated and transmitted memory is integral to power relations as, to paraphrase George Orwell (1961), quite literally, those who control the present control the past.*”

Halilovich, 2011
Memory Studies, 4, 42–52

“*Through lawyer Atticus Finch, Lee (1960) observes: ‘You never really understand a person until you consider things from his point of view ... until you climb into his skin, and walk around in it.’*”

Ashley Bennett, 2018
Journal of Risk Research, 21, 645–677

5.4.3 Teoribildning (21%)

Till denna kategori räknar jag de vetenskapliga artiklar där någon av studiens skönlitterära verk finns med som inspiration eller grund för teoribildning inom något forskningsområde. *Processen* och *Anna Karenina* är överrepresenterade i denna kategori men exempelvis Larner (2010) gör en case-study och bygger teori kring Jane Austens referenser till huvudvärk.

“These multiple references suggest that Jane Austen used headache as a narrative device to reflect not only physiological bodily processes but also psychological states, possibly based on her own experience of headache and that of female relations and acquaintances.”

Larner, 2010
Journal of Medical Biography, 18, 211–215

Kafkas *Processen* används för att bygga vidare på kritik eller nya teorier inom forskning inom framförallt psykiatri och organisationsteori. de Oliveira (2011) använder *Processen* som grund för sin teori om *core beliefs* och utveckling av en *trial*-baserad kognitiv terapi. de Oliveiras (2011) hypotes är att Kafka i och med *Processen* föreslog en universal princip av självanklagelse som gäller för människan i stort och som kan kontextualiseras i dessa *core beliefs* och därmed behandlas inom kognitiv terapi. Khare och Varman (2016) går så långt som att hävda att Franz Kafkas författarskap inte är endast skönlitterärt av naturen utan har en utmärkt förmåga att kritisera maktstrukturer.

“The term ‘Kafkaesque’ is a neologism originating from the literary works of Franz Kafka (1883–1924). It depicts certain conditions and contexts that involve dark and repressive side of organisations, the emptied nature of the law, centrality and abuse of power and human alienation under such conditions. We propose that Kafka’s work provides us with a critical perspective that helps in gaining important insights into subalternity.”

Khare & Varman, 2016
Journal of Marketing Management, 32, 1619-1646

Inom flera olika forskningsområden används samma citat som tidigare nämnts från *Anna Karenina* i teori bygge och har också blivit upphov till något som i flera artiklar kallas *the Anna Karenina effect* eller *the Anna Karenina principle*. Denna princip eller effekt används och har blivit ett vedertaget begrepp inom flera olika forskningsområden och har på engelska en egen *Wikipedia*-artikel.

“This is an example of the ‘Anna Karenina principle (AKP)’ applied to microbial communities: disturbed states having many more configurations than undisturbed. [...] derives from the first line of Tolstoy’s novel: ‘Happy families are all alike; every unhappy family is unhappy in its own way’. We propose that the same thing may apply to microbial communities in human health.”

Holmes, Harris & Quince, 2012
PLoS ONE, 7

Bozzaro (2018) använder sig av centrala koncept ur bland annat *Pesten* för att dra filosofiska slutsatser kring aktiv dödshjälp. Lägg även märke till hur begreppet *att slåss mot/med väderkvarnar* används helt okommenterat. Ytterligare ett exempel på vedertagna begrepp med ursprung i skönlitteratur, från Miguel Cervantes *Don Quijote*.

“Although the doctor knows that fighting the plague is like tilting at windmills, he nevertheless continues to practice his profession. His driving motive is not only an inclination to revolt against the mercilessness of nature or an atrocious God, but also an inherent love for human beings.”

Bozzaro, 2018
Theoretical Medicine and Bioethics, 39, 111–122

Vandevælde-Rougale (2015) annammar termen *Newspeak* från 1984 och gör detta till ett begrepp i sin forskning medan Borradori (2016) använder både begreppen *Orwellian* och *Big Brother* i sin artikel.

“Newspeak” is a word coined by the English writer George Orwell in his novel 1984 to name the language created by a fictional totalitarian state (Oceania) as a tool to meet ideological needs of the regime through limiting freedom of thought of the citizens. [...] “managerial newspeak” seemed easy enough to translate into various languages, as has been “newspeak” in the translations of Orwell’s novel. Considering my argument that the internalization of managerial discourse by the subject turns this discourse into “managerial newspeak”

Vandevælde-Rougale, 2015
Issues in Ethnology and Anthropology, 10

“The thesis of this article is that [...] the project of releasing classified documents is in line with the Orwellian cold war trope of Big Brother rather than with the complex geography of surveillance today.”

Borradori, 2016
Philosophy and Social Criticism, 42, 456–464

Medina (2011) bygger vidare på tidigare epistemologisk forskning grundad på *Dödssynden* och introducerar ett eget tillägg efter analys av romanen.

“I agree with Fricker’s illuminating reflections on the trial proceedings of To kill a mockingbird, but I want to introduce a crucial addition that puts the analysis of this case in quite a different light: I want to show the crucial role that credibility excesses play in the testimonial dynamics of this case”

Medina, 2011
Social Epistemology, 25, 15-35

5.4.4 Del av metod (6%)

Detta är en kategori dit jag räknat de vetenskapliga artiklar där den skönlitterära referensen innebär att någon av romanerna i sig används som material eller verktyg i ett experiment eller studiemetod, eller som en del av metod. Tre av de undersökta romanerna finns representerade bland de analyserade referenserna inom denna kategori. Detta sätt att använda skönlitterära referenser är vanligt inom bland annat utbildningsforskning där skönlitteratur läses av skolelever, lärare eller blivande lärare, exempelvis som underlag för vidare diskussioner om något speciellt ämne. Williams, Woodson och LeBaron Wallace (2016) använder sig av *Dödssynden* för att undersöka psykologisk säkerhet i samband med diskussioner kring ras och rasism.

“We purposefully selected an ELA lesson on Harper Lee’s (1982) To Kill A Mockingbird to explore teacher moves that promote psychological safety during race talk. This 2-day lesson explicitly addressed themes of race, racism, and prejudice and provided the context for race talk.”

Williams, Woodson & LeBaron Wallace, 2016
Research in Human Development, 13, 15-31

Gibbons (2013) läser Camus *Pesten* för att presentera en tolkning som kan jämföras med en analys av romanens pedagogiska karaktär där vi kan lära oss något från erfarenheter av tragedi.

“This article then maps out the narrative of the town and of seven men. It may be read alone as a reading of Camus’ novel with rich, yet unmapped, contributions to thinking about education, or it may be read concurrently with its analytical partner through which the meaning of Camus’ work is traced onto a contemporary tragedy and a city’s educational responses.”

Gibbons, 2013
Educational Philosophy and Theory, 45, 1162-1174

Austens *Stolthet och fördom* används som metod på flera annorlunda sätt. Rowberry (2016) analyserar trender och beteenden i hur läsare gör markeringar i romanen i sin *Amazon Kindle* när de läser e-böcker. Stern (2016) letar istället efter underliggande medicinska diagnoser hos familjen Bennet i romanen.

“A Bennet family tree was constructed. The number of male and female descendants was analysed using a binomial model. For each character, evidence of behaviour was collected, and members of the Bennet family were categorised as either sensible or silly. Males are under-represented in Mrs Bennet’s family. Assuming an equal probability of male or female offspring, this reaches statistical significance (binomial model, $P=0.03$). Approximately 50 % of females in the family are silly. Silly behaviour is more prevalent during social gatherings.”

Stern, 2016
Journal of Inherited Metabolic Disease, 39, 321–324

5.4.5 Övrig användning (32%)

Denna kategori består av övriga vetenskapliga artiklar där referensen till någon av studiens sex romaner endast görs på ett ytligt plan, utan att gå närmare in på den skönlitterära texten. Ofta nämns romanen i förbigående endast som en notis eller något ytligare exempel som inte har med romantexten i sig att göra och inte heller spelar någon avgörande roll för den vetenskapliga artikeln.

Det kan röra sig om ett uppräknande av flera verk av författaren (Roberts & Lamont, 2014) eller flera verk med liknande tema (Pridmore & Walter, 2013), eller en respondent i en undersökning som nämner romanen (Yen Lee & Patkin, 2016).

“Other readings include fictional accounts used to illustrate cultural practices and explicate racism. Possibly the best known in this group is To Kill a Mockingbird (Lee, 1960).”

Ullucci & Battey, 2011
Urban Education, 46, 1195–1225

“However, I do not think that Dreyfus’s description captures the extent of the imprisonment that I was in during my first years as a university teacher, though Kafka’s well-known work The trial (2011) does.”

Erlandson, 2016
Reflective Practice, 17, 245-256

6 Diskussion och summering

Jag har ovan presenterat denna undersöknings resultat och de fem kategorier jag tagit fram över användningsområden för skönlitterära referenser i 180 vetenskapliga artiklar. I detta avsnitt förs en avslutande diskussion kring undersökningens resultat, metodutvärdering och förslag till vidare forskning. Därefter följer en kort summering av hela uppsatsen.

6.1 Resultat

Trots en del begränsningar anser jag att undersökningens resultat ger en god bild av hur skönlitteratur kan användas som referensmaterial inom forskning och hur referenserna till de sex utvalda romanerna har använts. Jag har därmed både fått svar på mina inledande frågeställningar och uppfyllt studiens syfte.

Studiens analyser bidrar med intressanta resultat kring hur skönlitteratur används och kan användas inom vetenskapen. Några resultat skiljer sig drastiskt mellan referenserna till de utvalda romanerna och andra resultat är mer enhetliga för samtliga verk och kan möjligen peka på trender som är mer gällande för skönlitterära referenser i stort. Det varierar exempelvis procentuellt hur många av referenserna för respektive roman som återfanns i de utslutna forskningsområden som innefattade litteraturvetenskap och en del annan närliggande humaniora, samtidigt som samtliga romaner är högt citerade inom exempelvis psykologi. Olika traditioner kring användandet av skönlitteratur i forskning finns inom olika forskningsområden, såväl som romanernas teman skiljer sig åt och därmed kan lämpa sig bättre för vissa typer av forskning.

Vi ser att citeringsfrekvensen stigit de senaste 20 åren för samtliga verk, något som kan bero både på en växande indexeringsdatabas så väl som trender inom både forskningsområden och i vilken litteratur som anses relevant för samtiden. Något som är svårt att dra slutsatser kring i en relativt liten studie som denna.

Att denna studie är genomförd på engelskspråkiga vetenskapliga artiklar medför en tydlig anknytning till västerländsk och i synnerhet anglo-amerikansk kultur och detta blir tydligt på flera sätt även i resultaten. Artiklar från engelskspråkiga länder är överrepresenterade och artiklar från tre av de skönlitterära verkens icke engelskspråkiga ursprungsländer lyser med sin frånvaro. Vi ser också att både *Stolthet och fördom* samt *Dödssynden* i hög grad co-citeras med betydande verk från respektive era och land till skillnad från de fransk- och tyskspråkiga verken.

Könsfördelningen mellan artikelförfattarna är också något skev. Detta skulle åtminstone delvis kunna förklaras med att män innehar andra och oftast högre positioner inom forskningsinstitutioner, men också att män tenderar att både läsa och citera andra män i hög grad medan kvinnor tenderar att läsa och citera andra kvinnor (Farber, 1986).

Resultaten av denna studie påvisar också att skönlitterära verk många gånger kan spela en mer betydande roll för forskningen eller en vetenskaplig artikel i sig, än vad man kanske kunnat tro. Skönlitteratur kan bidra både med inspiration och insikter för teoribildning, samt användas som studiemetod inom flera olika forskningsområden.

Som Gibson (2007) skriver finns en djupt rotad tradition inom västerländsk kultur där litterär konst tillskrivs stor kulturell betydelse och även anses kunna förmedla kunskaper om verkligheten. Att många artikelförfattare i denna studie använder skönlitteratur som inspiration för vetenskapliga teorier och metoder stödjer det Gibson (2007) skriver om att många teoretiker hävdar att skönlitteraturen kan förmedla kunskaper om våra verkligt moraliska, politiska, sexuella eller sociala praxis. Ett exempel på detta är de många begrepp som idag används på ett självklart sätt i språket men som har sitt ursprung i skönlitteratur. Även inom vetenskapen är detta ett vanligt fenomen. Freud myntade *The Oedipus complex* (Howard, 1976) och *Bovarisism* har introducerats inom psykiatri (Ramírez, 2011). Till denna tradition har *The Anna Karenina Principle* anslutit sig. En vedertagen teori inom flera forskningsområden med ursprung i en av denna studies sex romaner.

Med hjälp av *grounded theory* och *open coding* har jag i denna undersökning induktivt tagit fram fem kategorier för hur skönlitteratur används i de 180 spårade artiklarna. Den första kategorin är *Epigraf*, ett slags inledande citat som sätter tonen för artikeln men inte behöver kommenteras vidare i texten. Något som enligt Johansson (2001) förekommer inom alla fält denne undersökte men också den kategori med lägst antal artiklar i denna undersökning.

Den andra kategori som utvecklats i denna undersökning är *Illustration*, istället ett av de vanligaste sätten att använda skönlitterära referenser i de undersökta artiklarna. Referenserna till skönlitteraturen används för att illustrera exempelvis ett påstående eller en aspekt av något visst fenomen. Det är också vanligt att använda skönlitteraturen för att måla upp en bild av något eftersom det underlättar i kommunikationen med läsaren. Savocas (2003) undersökningsresultat visade att skönlitteraturen i de svenska doktorsavhandlingar som undersöktes främst användes för att beskriva erfarenheter, syn på olika företeelser eller livsvillkor hos olika grupper av människor eller yrkesgrupper historiskt. Detta sätt att använda skönlitteratur för att illustrera företeelser ur andra människors perspektiv förekommer även i resultatet för denna undersökning. Exempelvis hos Lee (2010) som använder stycken ut *Dödssynden* för att diskutera hur fiktion kan få oss att förstå vår verklighet. Lee (2010) frågar sig om inte litteratur och historia endast är olika sidor av samma mynt.

Två ytterligare kategorier i denna undersöknings resultat är där skönlitteraturen används som en *Del av metod* eller som inspiration för *Teoribildning*. Här används ofta de skönlitterära referenserna mer ingående, antingen som material i en experimentell studie eller som grund för att bygga teori. I kategorin *Övrig användning* återfinns istället de artiklar som endast nämner något av verken i förbigående utan att närmare gå in på texten.

Denna studie kan långt ifrån anses heltäckande eller statistiskt talande, varken för skönlitterära referenser inom vetenskap generellt eller ens för referenserna till just denna studies sex undersökta romaner. Begränsningar för detta hittar vi både när det gäller indexeringsdatabasen *Web of Science*, som långt ifrån innehåller all forskning och i synnerhet inte på andra språk än engelska, samt i urvalet av sex romaner som inte kan tala för eventuell användning av skönlitteratur inom vetenskapen generellt. 30 artiklar per refererad roman är inte heller ett urval som kan tala för all forskning där referenser till det skönlitterära verket förekommer.

Studiens utvalda romaner kan också anses som inflytelserika och välkända inom just västerländsk kultur vars vetenskapliga traditioner och kanoniseringsprocesser påverkat vad som anses vara legitima grunder för vetenskap och vår kunskap om världen och vår verklighet. Vi kan heller inte veta varför forskare väljer att citera ett visst verk och inte ett annat. Citeringspraktiker har varit föremål för forskning och diskussion länge och det finns flera teorier om detta, dock ingen som anses generellt gällande.

6.2 Metodutvärdering

De stora utmaningarna med att samla in data för denna studie har varit både urvalet av romaner att spåra, men också tillvägagångssättet för att söka fram de artiklar som refererar till dessa. Jag valde tillslut sex romaner som jag ansåg ha tillräcklig spridning både över tid för publicering samt geografisk, och ett sätt att söka i *Cited Reference Search* som gav flest träffar men som också skulle vara så transparent som möjligt. Detta för att jag själv skulle kunna göra om momenten flera gånger och för att någon annan ska få samma resultat, såvida ingen data tas bort eller adderas till *Web of Science*.

Detta tillvägagångssätt har sannolikt medfört att viss data inte funnits med bland träffresultaten, exempelvis om artikelförfattare har använt alternativa stavningar av namn eller titlar, eller använt ett annat språk än engelska. Ett exempel är Lev Tolstoj vars ryska stavning vi oftast använder även i Sverige. Den engelska stavningen är dock Leo Tolstoy, och det är också denna jag använt i sökningen. Ett annat exempel är *1984* som ibland skrivs ut med bokstäver istället för siffror.

En annan avvägning har varit elimineringen av de artiklar som hör till litteraturvetenskap och andra mer närliggande ämnen så som konst, teater, film och turism. Ämnen vars skönlitterära referenser kan vara nog så intressanta att analysera, men där jag helt enkelt fått tänka på materialets omfång.

Den kvalitativa citeringsanalysen tog en hel del tid i anspråk och i retrospektiv skulle denna möjligen gett bättre resultat om artiklar publicerade mellan 2000–2010 uteslutits, som i den kvalitativa delen. Ju äldre artiklar desto oftare saknades data att räkna, exempelvis vilket land författarna var verksamma i eller förnamn för att kunna göra en bedömning, om än relativt godtycklig, av författarnas kön. Jag löste dessa situationer med att helt enkelt utesluta de artiklar som inte kunde räknas från totalen under respektive analys.

I den kvalitativa analysen har jag hela tiden fått se över hur konsekvent jag handlat i mitt sätt att koda. Mänskliga kodare gör sannolikt misstag under denna process, samt utvecklar djupare förståelse för sina egna kodningsregler under tidens gång (Spurgin & Wildemuth, 2017). Vid flera tillfällen har jag fått tänka om, exempelvis när användandet av *Stolthet och fördom* i en case-study inte räknas till *Del av metod* utan gått vidare till *Teoribildning*, detta bland annat för att studien gällde författaren Jane Austen och inte romanen i sig.

6.3 Förslag till vidare forskning

Med avstamp i min uppsats ser jag flera eventuella vägar att ta för vidare forskning. Ett annat eller utökad empiriskt underlag vore ett möjligt alternativ, samt användande av andra indexeringsdatabaser än *Web of Science*. Det skulle också kunna vara intressant att titta på uteslutande svenskt material, eller fokusera på enskilda discipliner eller forskningsområden. De ämnen som uteslutits ur denna undersökning är litteraturvetenskap och närliggande ämnen inom konst, film och tv, teater och turism. Ämnen vars skönlitterära referenser kan vara nog så intressanta att analysera och kanske även jämföras mot resultaten från denna och andra liknande undersökningar.

Ball (2018) hävdar krasst att det i princip är omöjligt att applicera en bibliometrisk metod så som denna på studier av humaniora eller samhällsvetenskap. Mer talande resultat för något annat är engelskspråkiga vetenskapliga artiklar skulle behöva göras manuellt, för exempelvis ett land, en institution eller ett forskningsområde. Något som skulle kunna vara möjligt men också långt mer tidskrävande.

En annan möjlig väg är att fokusera på citeringspraktiker och möjligen intervjua forskare kring hur och varför de väljer att använda skönlitterära referenser i sin forskning.

6.4 Summering

Syftet med denna uppsats har varit att uppmärksamma och undersöka skönlitterär användning inom vetenskaplig forskning genom att titta på hur referenserna ser ut till sex utvalda klassiska romaner inom engelskspråkiga vetenskapliga artiklar.

Dessa är bibliometriskt spårade via indexeringsdatabasen *Web of Science*. Därefter genomfördes både kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys, med hjälp av kodningsscheman och *Grounded theory*.

Med utgångspunkt i en bredare diskussion kring vad som kan anses vara legitima grunder för kunskap och vetenskap tas bakgrund upp över vad främst filosofer och historiker anser att vi kan lära oss av skönlitteraturen. Uppsatsen tar också upp teorier om kanon och kanoniseringsprocesser.

Uppsatsen undersöker i vilken utsträckning referenser till de utvalda romanerna förekommer inom engelskspråkiga vetenskapliga artiklar med den äldsta referensen från så tidigt som 1950. Jag har också undersökt inom vilka forskningsområden referenserna förekommer och hur fördelningen ser ut över länder och kön, samt teman eller kategorier som går att se för användningen av referenser till de sex utvalda skönlitterära verken.

De refererade romanerna liksom de engelskspråkiga vetenskapliga artiklar som samlats in från *Web of Science* har stark anknytning till västerländsk och i synnerhet anglo-amerikansk kultur, något som föga förvånande visar sig i de kvantitativa resultaten. En överhängande majoritet av artiklarna har ursprung i USA, Storbritannien, Australien och Kanada.

Fördelningen mellan forskningsområden är spännande och visar på hur skönlitteratur kan vara användbar som referensmaterial inom en bredd av vetenskapliga discipliner. Resultatet över könsfördelningen (2010–2018) kan anses fortfarande stödja tidigare teorier om att både män och kvinnor i hög grad citerar andra av samma kön (Farber, 1986).

De kvalitativa resultaten visar på de skönlitterära referensernas position i artikeltexterna och kan också anses säga något om skönlitteraturens betydelse för artikeln i och med om referensen nämns redan i titeln eller dess abstract, och om de används i samband med teoribygge eller som del av studiemetod.

7 Källförteckning

- Ahlberger, C. & Nilsson, T. (2009) Historikerns historier. I C. Ahlberger, H. Bagerius, C. Holmberg, U. Lagerlöf Nilsson, P. Lundqvist, T. Nilsson, B. Planck (Red.) *Historier. Arton- och nittonhundredtalens skönlitteratur som historisk källa* (s. 11-15). Göteborg: Göteborgs Universitet.
- Anagnostopoulos, D., Everett, S & Carey, C. (2013) 'Of course we're supposed to move on, but then you still got people who are not over those historical wounds': Cultural memory and US youth's race talk. *Discourse & Society*, 24, 163–185 doi: 10.1177/0957926512469389
- Andres, A. (2009) *Measuring Academic Research: How to Undertake a Bibliometric Study*. Witney: Elsevier Science & Technology
- Andrew, A. M. (2000) Big Brother. *Kybernetes*, 29 doi: 10.1108/k.2000.06729iag.012
- Aras, G. (2015) Personality and Individual Differences: Literature in Psychology - Psychology in Literature. *Social and Behavioral Sciences* 185, 250-257 doi: 10.1016/j.sbspro.2015.03.452
- Armstrong, J. (1987) *MacMillan Masters Guides. To Kill a Mockingbird, by Harper Lee*. New York; Hampshire: Palgrave MacMillan
- Axiell Media (2019) Hämtad 3 mars 2019 från: <https://www.axiellmedia.com/vara-kunder/>
- Austen, Jane (2002) I *Bonniers Författarlexikon över utländsk litteratur*. Stockholm: Albert Bonniers förlag
- Bagerius, H. (2009) Snörda liv. I C. Ahlberger, H. Bagerius, C. Holmberg, U. Lagerlöf Nilsson, P. Lundqvist, T. Nilsson, B. Planck (Red.) *Historier. Arton- och nittonhundredtalens skönlitteratur som historisk källa* (s. 33-43). Göteborg: Göteborgs Universitet.
- Ball, R. (2018) *An introduction to bibliometrics: new development and trends*. Cambridge: Chandos Publishing
- BBC (2014) *The Big Read Top 100*. Hämtad 14 mars 2019 från: <https://www.bbc.co.uk/arts/bigread/top100.shtml>
- Bakker, B. (2014) *Skönlitteratur på akademiska bibliotek. En undersökning om skönlitteraturens funktion och dess förmedling på svenska högskole- och universitetsbibliotek*. (Kandidatuppsats)
Borås: Högskolan i Borås. Hämtad från: <http://hb.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A840620&dswid=8475>
- Bernhardsson, K. (2010) *Litterära besvär. Skildringar av sjukdom i samtida svensk prosa*. Lund: Ellerströms förlag
- Bibliotekslagen*. SFS 2013:801. Stockholm: Justitiedepartementet

- Bohlin-Klarquist, M. (2006) *Citeringsanalytisk och citeringsteorier. En kritisk granskning*. (Magisteruppsats) Borås: Högskolan i Borås.
Hämtad från: <http://bada.hb.se/handle/2320/1447>
- Bornmann, L. & Daniel, H-D. (2008) What do citation counts measure? A review of studies in citing behavior. *Journal of Documentation*, 64, 45-80 doi: [0.1108/00220410810844150](https://doi.org/10.1108/00220410810844150)
- Boyack, K. W., van Eck, N. J., Colvizza, G. & Waltman, L. (2017) Characterizing in-text citations in scientific articles: A large-scale analysis. *Journal of Informetrics*, 12, 59-73 doi: <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.11.005>
- Brown, S., Alpin, K. L., Jenkin, K., Walsh, C. & Williams, P. D. (2016) Weather scientists cite Bob Dylan too. *BMJ*, 352
doi: <https://doi.org/10.1136/bmj.i265>
- Bryman, A. (2016) *Social research methods* (5th ed.)
Oxford: Oxford University Press
- Burvik, P. (2005) Emma Bovary's bovarysme.
Norsk litteraturvitenskapelig tidsskrift, 8, 98-106
- Camus, Albert (2002) *I Bonniers Författarlexikon över utländsk litteratur*.
Stockholm: Albert Bonniers förlag
- Carroll, N. (2007) Introduction: the prospects of literary cognitivism. I J. Gibson, W. Huemer & L. Poggi (Red.) *A sense of the world: essays on fiction, narrative, and knowledge* (s. 104-118) New York; London: Routledge
- Charmaz, K. (2014) Constructivist grounded theory, *The Journal of Positive Psychology*, 12, 299-300 doi: [10.1177/1609406917719350](https://doi.org/10.1177/1609406917719350)
- Clarivate Analytics (2019) *Web of Science: Summary of Coverage*. Hämtad 14 maj 2019 från: <https://clarivate.libguides.com/webofscienceplatform/coverage>
- Cronin, B. (1982) Norms and functions in citation: the view of journal editors and referees in psykology. *Social Science Information Studies*, 2, 65-78
doi: [https://doi.org/10.1016/0143-6236\(82\)90001-1](https://doi.org/10.1016/0143-6236(82)90001-1)
- Curley, T. M. (2009) *Samuel Johnson, the Ossian Fraud, and the Celtic Revival in Great Britain and Ireland*. Cambridge: Cambridge University Press
- Farber, M. (1986) "Citations: Are They an Objective Measure of Scholarly Merit?" *Signs*, 11, 381-389 doi: <https://doi.org/10.1086/494230>
- Feagin, S. (2007) Introduction: the prospects of literary cognitivism. I J. Gibson, W. Huemer & L. Poggi (Red.) *A sense of the world: essays on fiction, narrative, and knowledge* (s. 55-66).
New York; London: Routledge

- Frankland, G. (2000) *Freud's literary culture*.
Cambridge: Cambridge University Press
- Furuland, L. (2012) Litteratur och samhälle. I J. Svedjedal (Red.)
Litteratursociologi (2 uppl., s. 15-59). Lund: Studentlitteratur AB
- Gibson, J. (2007) Introduction: the prospects of literary cognitivism.
I J. Gibson, W. Huemer & L. Poggi (Red.) *A sense of the world:
essays on fiction, narrative, and knowledge* (s. 1-9).
New York; London: Routledge
- Hammarfelt, B. (2011) Citation analysis on the micro level: The example of
Walter Benjamin's *Illuminations*. *Journal of the Association for
Information Science and technology*, 62, 819-830
doi: <https://doi-org.lib.costello.pub.hb.se/10.1002/asi.21504>
- Hellqvist, B. (2010) Referencing in the Humanities and its Implications for
Citation Analysis. *Journal of the Association for Information Science
and Technology*, 61, 310-318 doi: <https://doi.org/10.1002/asi.21256>
- Howard, S. (1976) Oedipus of Thebes: The Myth and Its Other Meanings. *The
American Journal of Psychoanalysis*, 36, 147-154
- Irvine, C. C. (2007) Introduction. I C. C. Irvine (Red.) *Teaching the Novel
Across the Curriculum: A Handbook for Educators* (s. 1-11).
Westport; London: Greenwood Press
- Johansson, E. (2011) *Användning av skönlitteratur i vetenskapliga artiklar*.
(Masteruppsats) Köpenhamn: Københavns Universitet.
Hämtad från: [http://pure.iva.dk/da/studentthesis/anvandning-av-skoenlitteratur-i-vetenskapliga-artiklar\(4cf4fe4a-b3e2-4642-926c-fd95420cbf4b\).html](http://pure.iva.dk/da/studentthesis/anvandning-av-skoenlitteratur-i-vetenskapliga-artiklar(4cf4fe4a-b3e2-4642-926c-fd95420cbf4b).html)
- Johnson, S. (1751) *The Rambler*. In four volumes.
Edinburgh: Sands, Murray and Cochran
- Jorum, I. (2008) Austen, Jane. I *Alex*. Hämtad 2 april, 2019, från:
<https://www.alex.se/lexicon/article/austen-jane>
- Kafka, Franz (2002) I *Bonniers Författarlexikon över utländsk litteratur*.
Stockholm: Albert Bonniers förlag
- Kanon. (2019) I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 1 april, 2019, från:
[https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/kanon-\(2\)](https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/kanon-(2))
- Kim, H. J., Yoon, D. Y., Kim, E. S., Lee, K., Bae, J. S. & Lee, J. (2016)
The 100 most-cited articles in neuroimaging: A bibliometric analysis.
NeuroImage, 139, 149-156 doi: <https://doi.org/10.1016/j.neuroimage.2016.06.029>
- Kärki, R. & Kortelainen, T. (1998) *Introduktion till bibliometri*.
Helsingfors: NORDINFO

- Meho, L. I. & Spurgin, K. M. (2005) Ranking the research productivity of library and information science faculty and schools: An evaluation of data sources and research methods. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 56, 1314-1331 doi: [10.1002/asi.20227](https://doi.org/10.1002/asi.20227)
- Nicolaisen, J. (2003) The social act of citing: Towards new horizons in citation theory. *Proceedings of the American Society for Information Science and Technology banner*, 40, 12-20 doi: <https://doi.org/10.1002/meet.1450400102>
- Nicolaisen, J. (2007) Citation analysis. *Annual Review of Information Science and Technology banner*, 41, 609-641 doi: <https://doi.org/10.1002/aris.2007.1440410120>
- Liljestrand, J. (2009) Horan, icke-mannen och kärnsmiljen. I C. Ahlberger, H. Bagerius, C. Holmberg, U. Lagerlöf Nilsson, P. Lundqvist, T. Nilsson, B. Planck (Red.) *Historier. Arton- och nittonhundredtalens skönlitteratur som historisk källa* (s. 11-15). Göteborg: Göteborgs Universitet.
- Lundahl, M. (2009) Kanon och demokrati. I K. Läppänen & M. Lundahl (Red.) *Kanon ifrågasatt. Kanoniseringsprocesser och makten över vetendet* (s. 13-50). Möklinta: Gidlunds förlag
- Ohlsson, R. (2012) *Att läsa eller inte läsa? Om skönlitteratur, kvalitet och kanon*. Lund: BTJ Förlag
- Olsson, B., Algulin, I. & Sahlin, J. (2015) *Litteraturens historia i världen*. (6e uppl.) Lund: Studentlitteratur
- Orwell, George (2002) I *Bonniers Författarlexikon över utländsk litteratur*. Stockholm: Albert Bonniers förlag
- Orwell, George (2004) I *Alex*. Hämtad 12 april, 2019, från: <https://www.alex.se/lexicon/article/orwell-george>
- Pesten (2002) I B. Dahlström (Red.) *Berömda böcker*. Stockholm: Bokförlaget DN
- Processen (2002) I B. Dahlström (Red.) *Berömda böcker*. Stockholm: Bokförlaget DN
- Ramírez, M. E. (2011) El Bovarysmo. *Affectio Societatis*, 8
- Roamer, C. R. & Borchardt (2015) *Meaningful metrics*. Chicago: Association of College and Research Libraries
- Samuelsson, T. (2015) Lee, Harper, I *Alex*. Hämtad 2 april, 2019, från: <https://www.alex.se/lexicon/article/lee-harper>
- Savoca, E. (2003) *Indexering av skönlitteratur på forskningsbibliotek – skönlitteraturen i svenska doktorsavhandlingar (Magisteruppsats)* Uppsala: Uppsala Universitet Hämtad från: <http://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A213287&dswid=-1156>

- Shim, J. & Park, J. (2014) Scholarly uses of TV content: bibliometric and content analysis of the information use environment. *Journal of Documentation*, 71, 667-690 doi: 10.1108/JD-04-2014-0062
- Spurkin, K. M. & Wildemuth, B. M. (2017) Content Analysis. I B. M. Wildemuth (Red.) *Applications of Social Research Methods to Questions in Information and Library Science* (s. 307-317). Santa Barbara: Libraries Unlimited
- Stolthet och fördom (2002) I B. Dahlström (Red.) *Berömda böcker*. Stockholm: Bokförlaget DN
- Sugimoto, C. R. & Larivière, V. (2018) *Measuring research, What everyone needs to know*. New York: Oxford University Press
- Tiwari, S., Deepthi, B & Kanwal, S. K. (2018) Citation classics in pediatrics: a bibliometric analysis. *World Journal of Pediatrics*, 14, 607-614
- Tolstoj, Leo (1998) I *Alex*. Hämtad 12 april, 2019, från:
<https://www.alex.se/lexicon/article/tolstoj-leo>
- Urquhart, C. (2013) *Grounded theory for qualitative research: a practical guide*. Los Angeles: Calif; London: SAGE
- Wallin, B. (2019) Selling and lending ebooks: changes in the Swedish literary field (Doktorsavhandling) Borås: Högskolan i Borås. Hämtad från:
<http://hb.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1260931&dswid=932>
- Willén, J. (2009) Vad är en källtext? I K. Läppänen & M. Lundahl (Red.) *Kanon ifrågasatt. Kanoniseringsprocesser och makten över vetendet* (s. 51-74). Möklinta: Gidlunds förlag

8 Bilaga 1: Analyserade artiklar som refererar till studiens skönlitterära verk

8.1 Stolthet och fördom, Jane Austen

- Ashton-James, C. E. & Tracy, J. L. (2012) Pride and Prejudice: How Feelings About the Self Influence Judgments of Others. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 38, 466–476
- Baron, M. (2018) Shame and Shamelessness. *Philosophia*, 46, 721–731
- Clark, P. & Sears, A. (2017) Fiction, history and pedagogy: a double-edged sword. *Journal of Curriculum Studies*, 49, 620-639
- Creeber, G. (2015) Romance Re-Scripted: Lost in Austen's comparative historical analysis of post-feminist culture. *Feminist Media Studies*, 15, 562-575
- Desilla, L. (2014) Reading between the lines, seeing beyond the images: an empirical study on the comprehension of implicit film dialogue meaning across cultures. *The Translator*, 20, 194-214
- Dorias, F. G., Hirst, J. L. & Shafer, P. E. (2015) Comparing the strength of diagonally non-recursive functions in the absence of Σ^0_2 induction. *Journal of Symbolic Logic*, 80, 1211-1235
- Gellert, A. S. & Elbro, C. (2013) Cloze Tests May be Quick, But Are They Dirty? Development and Preliminary Validation of a Cloze Test of Reading Comprehension. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 31, 16–28
- Hardy, R. (2017) Causing Little Ones to Stumble: Paul Bailey and the Millstone of Religion. *New Blackfriars*, 98, 427-435
- Harrison, M-C. (2014) Reading the Marriage Plot. *Journal of Family Theory & Review*, 6, 112–131
- Huang, L. & Bae, Y. (2018) Analysis of Chaotic Behavior in a Novel Extended Love Model Considering Positive and Negative External Environment. *Entropy*, 20
- Hui Yen Lee, K. & Patkin, J. (2016) Reading as Experience: Literature, Response and Imagination. *Changing English*, 23, 67-76
- Jarausch, K. H. (2011) German civility? Retying social bonds after barbarism. *European Review of History—Revue européenne d'histoire*, 18, 373-386
- Larner, A. J. (2010) Jane Austen's (1775–1817) references to headache: fact and fiction. *Journal of Medical Biography*, 18, 211–215
- Li, D. (2011) Think-aloud teaching in translation class: implications from TAPs translation research. *Perspectives*, 19, 109-122

- Lindemann Nelson, J. (2014) Odd Complaints and Doubtful Conditions: Norms of Hypochondria in Jane Austen and Catherine Belling. *Bioethical Inquiry*, 11, 193–200
- Ma, X. (2016) A Case Study on Characters in *Pride and Prejudice*: From Perspectives of Speech Act Theory and Conversational Implicature. *International Journal of English Linguistics*, 6
- McNeill, D. (2015) Speech-gesture mimicry in performance: an actor → audience, author → actor, audience → actor triangle. *Journal for Cultural Research*, 19, 15-29
- Morini, M. (2010) The poetics of disengagement: Jane Austen and echoic irony. *Language and Literature*, 19, 339–356
- Pecorari, D. & Shaw, P. (2012) Types of student intertextuality and faculty attitudes. *Journal of Second Language Writing*, 21, 149–164
- Perkins, A. M., Cserjesi, R., Ettinger, U., Kumari, V., Martin, N. G. & Arden, R. (2013) Personality and occupational markers of ‘solid citizenship’ are associated with having fewer children. *Personality and Individual Differences*, 55, 871–876
- Preston-Roedder, R. (2013) Faith in Humanity. *Philosophy and Phenomenological Research*, LXXXVII
- Rowberry, S. P. (2016) Commonplacing the public domain: Reading the classics socially on the Kindle. *Language and Literature*, 25, 211–225
- Sheinman, M., Ramisch, A., Massip, F. & Arndt, P. F. (2016) Evolutionary dynamics of selfish DNA explains the abundance distribution of genomic subsequences. *Scientific Reports*, 6
- Simpson, E. (2013) Practical Reasonableness: Some Epistemic Issues. *Journal of Value Inquiry*, 47, 135–145
- Stern, W. (2016) Pride and protein. *Journal of Inherited Metabolic Disease*, 39, 321–324
- Taylor, R. C., Stowe, L. A., Redeker, G. & Hoeks, J. C. J. (2013) Comprehension of marked pronouns in Spanish and English: Object anaphors cross-linguistically. *The Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 66, 2039–2059
- Tian, C. (2010) Etymological implications of domestication and foreignization: a Chinese perspective. *Perspectives: Studies in Translatology*, 18, 79-93
- Tickoo, A. (2010) On assertion without free speech. *Journal of Pragmatics*, 42, 1577–1594
- Tiedke, H. (2011) Proper Names and their Fictional Uses. *Australasian Journal of Philosophy*, 89, 707-726
- Wijsbek, H. (2012) ‘To Thine Own Self Be True’: On the Loss of Integrity as a Kind of Suffering. *Bioethics*, 26, 1-7

8.2 Anna Karenina, Lev Tolstoj

- Bauer, C. R., Li, S. & Siegal, M. L. (2015) Essential gene disruptions reveal complex relationships between phenotypic robustness, pleiotropy, and fitness. *Molecular Systems Biology*, 11
- Berman, A. A. (2017) Darwin in the Novels: Tolstoy's Evolving Literary Response. *Russian Review*, 76, 331-351
- Bitbol, A-F., Dwyer, R. S., Colwell, L. J. & Wingreen, N. S. (2016) Inferring interaction partners from protein sequences. *PNAS*, 113
- Brombal, D. (2017) Accuracy of Environmental Monitoring in China: Exploring the Influence of Institutional, Political and Ideological Factors. *Sustainability*, 9
- Bucci, W., Maskit, B. & Murphy, S. (2015) Connecting emotions and words: the referential process. *Phenomenology and the Cognitive Sciences*, 15, 359–383
- Campbell, D. A. (2011) An Attempt to be Understood: A Response to the Concerns of Matlock and Macaskill with The Deliverance of God. *Journal for the Study of the New Testament*, 34, 162–208
- Cavender, M. W. (2017) Hunting in Imperial Russia: State Policy and Social Order in L. P. Sabaneev's Writing. *The Russian Review*, 76, 484–501
- Charlwood, J. D., Cuamba, N., Tomás, E. VE. & Briët, O. J. T. (2013) Living on the edge: a longitudinal study of *Anopheles funestus* in an isolated area of Mozambique. *Malaria Journal*, 12
- Conoley, C. W., Winter Plumb, E., Hawley, K. J., Spaventa-Vencil, K. Z. & Hernandez, R. J. (2015) Integrating Positive Psychology Into Family Therapy: Positive Family Therapy. *The Counseling Psychologist*, 43, 703– 733
- Cornell, N. (2015) Wrongs, Rights, and Third Parties. *Philosophy & Public Affairs*, 43
- Crossley, M. & Silverman, D. (2016) Reflections on Mentoring. *The Journal of Law, Medicine & Ethics*, 44, 76-80
- Fifeng, L. (2013) From Bitter Memories to Revolutionary Memory. *Chinese Studies in History*, 47, 71-94
- Follesdal, A. & Muñoz Fraticelli, V. M. (2015) The Principle of Subsidiarity as a Constitutional Principle in the EU and Canada. *Les ateliers de l'éthique*, 10, 89-106
- Frise, N. R. & McMinn, M. R. (2010) Forgiveness and Reconciliation: The Differing Perspectives of Psychologists and Christian Theologians. *Journal of Psychology and Theology*, 38, 83-90
- Garoon, J. (2018) "These African stories": Life, labor, and dying in northern Zambia. *Social Science & Medicine*, 201, 9–17

- Gilligan, C. (2014) Moral Injury and the Ethic of Care: Reframing the Conversation about Differences. *Journal of Social Philosophy*, 45, 89–106
- Holmes, I., Harris, K. & Quince, C. (2012) Dirichlet Multinomial Mixtures: Generative Models for Microbial Metagenomics. *PLoS ONE*, 7
- Maheux, J-F. (2016) Wabi-Sabi Mathematics. *Journal of Humanistic Mathematics*, 6
- Manderson, D. (2016) Mikhail Bakhtin and the Field of Law and Literature. *Law, Culture and the Humanities*, 12, 221–242
- Naiman, E. (2014) When Nabokov Writes Badly: Aesthetics and Morality in Laughter in the Dark. *The Russian Review*, 73, 550–70
- Novick, J. & Novik, K. K. (2015) Working with “Out-of-Control” Children—A Two-Systems Approach. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 69, 155-188
- Novikon, D. S., Jensen, J. H., Helpem, J. A. & Fieremans, E. (2014) Revealing mesoscopic structural universality with diffusion. *PNAS*, 111
- Pedersen, V. M. L. & Flinch Midtgaard, S. (2017) Is Anti-Paternalism Enough? *Political Studies*, 66, 771–785
- Penney, K.L., Sinnott, J. A., Fall, K., Pawitan, Y., Hoshida, Y., Kraft, P., Stark, J. R., Fiorentino, M., Perner, S., Finn, S., Calza, S., Flavin, R., Freedman, M. L., Setlur, S., Sesso, H. D., Andersson, S-O., Martin, N., Kantoff, P. W., Johansson, J-E., Adami, H-O., Rubin, M. A., Loda, M., Golub, T. R., Andre´n, O., Stampfer, M. J. & Mucci, L. A. (2011) mRNA Expression Signature of Gleason Grade Predicts Lethal Prostate Cancer. *Journal of Clinical Oncology*, 29
- Plotch, P. M. (2015) What’s Taking So Long? Identifying the Underlying Causes of Delays in Planning Transportation Megaprojects in the United States. *Journal of Planning Literature*, 30, 282-295
- Pridmore, S. & Walter, G. (2013) Does art imitate death? Depictions of suicide in fiction. *Australasian Psychiatry*, 21, 65–72
- Raben, N., Schreiner, C., Baum, R., Takikita, S., Xu, S., Xie, T., Myerowitz, R., Kamatsu, M., Van Der Meulen, J., Nagaraju, K., Ralston, E. & Plotz, P. H. (2010) Suppression of autophagy permits successful enzyme replacement therapy in a lysosomal storage disorder—murine Pompe disease. *Autophagy*, 6, 1078-1089
- Sagi Berg, S. (2017) A Group Journey—to Hell and Back. *International Journal of Group Psychotherapy*, 67, 519-539
- Shanahan, F., Houlihan, C. & Marks, J. (2013) In praise of the literary eponym — Henry V sign. *Quarterly Journal of Medicine*, 106, 93–94
- Tiberius, V. & Swartwood, J. (2011) Wisdom revisited: a case study in normative theorizing. *Philosophical Explorations*, 14, 277-295

8.3 Processen, Franz Kafka

- Aristodemou, M. (2016) Freedom in the free world: The estimate becomes the law. *International Journal of Law and Psychiatry*, 48, 85–91
- Barron, I. & Taylor, L. (2017) Eating and scraping away at practice with twoyear-olds. *Pedagogy, Culture & Society*, 25, 567-581
- Bazzul, J. (2017) Biopolitics and the ‘subject’ of labor in science education. *Cultural Studies of Science Education*, 12, 873-887
- Boano, C. & Martén, R. (2013) Agamben’s urbanism of exception: Jerusalem’s border mechanics and biopolitical strongholds. *Cities*, 34, 6–17
- Caetano, K. A. S., Depreeuw, B., Papenfuss, I., Curtiss, J., Langwerden, R. J., Hofmann, S. G. & Neufeld, C. B. (2018) *International Journal of Cognitive Therapy*, 11, 325–342
- Ching, J., Maharg, P., Sherr, A. & Webb, J. (2015) An overture for well-tempered regulators: four variations on a LETR theme. *The Law Teacher*, 49, 143-164
- Clegg, S., Pina e Chuna, M., Munro, I., Rego, A. & Oom de Sousa, M. (2016) Kafkaesque power and bureaucracy. *Journal of Political Power*, 9, 157-181
- Crank, J. P. & Bowman Proulux, B. (2010) Toward an Interpretive Criminal Justice. *Critical Criminology*, 18, 147–167
- Crocker, T. P. (2017) Constitutive Visions: Sovereignty, Necessity, and Saramago’s Blindness. *Constellations-an International Journal of Critical and Democratic Therory*, 24, 63-75
- Delavechia T. R., Velasquez, M. L., Duran, É. P., Matsumoto, L. S. & de Oliveira, I. R. (2016) Changing negative core beliefs with trial-based thought record. *Archives of Clinical Pshychiatry*, 43, 31-33
- Erlandson, P. (2016) A tale from the pit – educational work at the university. *Reflective Practice*, 17, 245-256
- Gabel, S. L. (2018) Shatter Not the Branches of the Tree of Anger: Mothering, Affect, and Disability. *Hypatia*, 33
- Galona, Y. (2017) From ritual to metaphor: The semantic shift in the concept of ‘victim’ and medieval Christian piety. *International Review of Victimology*, 24, 83–98
- Guenther, L. (2011) Shame and the temporality of social life. *Continental Philosophy Review*, 44
- Hodson, R., Martin, A. W., Lopez, S. H. & Roscigno, V. J. (2012) Rules don’t apply: Kafka’s insights on bureaucracy. *Organization*, 20, 256–278

- Huber, C. & Munro, I. (2012) Kafka's mythology: Organization, bureaucracy and the limits of sensemaking. *Human relations*, 65, 523–544
- Huber, C. & Munro, I. (2014) "Moral Distance" in Organizations: An Inquiry into Ethical Violence in the Works of Kafka. *Journal of Business Ethics*, 124, 259-269
- Jones, D. R. (2017) Opening up the Pandora's box of sustainability league tables of universities: a Kafkaesque perspective. *Studies in Higher Education*, 42, 480-503
- Khare, A. & Varman, R. (2016) Kafkaesque institutions at the base of the pyramid. *Journal of Marketing Management*, 32, 1619-1646
- Maart, R. (2014) Race and Pedagogical Practices: When Race Takes Center Stage in Philosophy. *Hypatia*, 29
- Mathur, N. (2014) The reign of terror of the big cat: bureaucracy and the mediation of social times in the Indian Himalaya. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 20, 148-165
- McCabe, D. (2013) The Tyranny of Distance: Kafka and the problem of distance in bureaucratic organizations. *Organization*, 22, 58– 77
- McCabe, D. (2014) Light in the Darkness? Managers in the Back Office of a Kafkaesque Bank. *Organization Studies*, 35, 255–278
- McLoughlin, D. (2013) The Fiction of Sovereignty and the Real State of Exception: Giorgio Agamben's Critique of Carl Schmitt. *Law, Culture and the Humanities*, 12, 509–528
- McQuillan, D. (2016) Algorithmic paranoia and the convivial alternative. *Big Data & Society*, 3, 1–12
- Oakes, H. & Oakes, S. (2015) An analysis of business phenomena and austerity narratives in the arts sector from a new materialist perspective. *Accounting and Business Research*, 45, 738-764
- de Oliveira, I. R. (2011) Kafka's trial dilemma: Proposal of a practical solution to Joseph K.'s unknown accusation. *Medical Hypotheses*, 77, 5–6
- Reisman, M. D. (2014) Drama therapy to empower patients with schizophrenia: Is justice possible? *The Arts in Psychotherapy*, 50, 91–100
- Woods, M. (2011) Reassessing Willa Muir. *Translation Studies*, 4, 58-71
- Xenos, D. (2016) The Guardian's publications of Snowden files: assessing the standards of freedom of speech in the context of state secrets and mass surveillance. *Information & Communications Technology Law*, 25, 201-228

8.4 Pesten, Albert Camus

- von Bergen, C. W., Bressler, M. S. & Boatman, T. (2018) Helping behaviors can negatively impact long-term well-being. How “skin in the game” more effectively helps others. *Society and Business Review*, 13, 112-123
- Boukala, S. & Dimitrakopoulou, D. (2018) Absurdity and the “Blame Game” Within the Schengen Area: Analyzing Greek (Social) Media Discourses on the Refugee Crisis. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 16, 179-197
- Bozzaro, C. (2018) Physician-assisted dying: thoughts drawn from Albert Camus’ writing. *Theoretical Medicine and Bioethics*, 39, 111–122
- Curzon-Hobson, A. (2014) Extending the Contribution of Albert Camus to Educational Thought: An analysis of *The Rebel*. *Educational Philosophy and Theory*, 46, 1098-1110
- Curzon-Hobson, A. (2017) The experience of strangeness in education: Camus, Jean-Baptiste Clamence and the little ease. *Educational Philosophy and Theory*, 49, 264-272
- Duran, J. (2012) Wartime Philosophy: Camus, Beauvoir and the French Resistance. *Journal of the British Society for Phenomenology*, 43, 326-336
- Edgar, A. (2011) The uncanny, alienation and strangeness: the entwining of political and medical metaphor. *Medicine, Health Care and Philosophy*, 14, 313–322
- Gaines, A. M. (2016) Ambassadors of Aesthetic Experience: The Healing Legacy of Maxine Greene. *Teaching Artist Journal*, 14, 24-29
- Gibbons, A. (2013) The Teaching of Tragedy: Narrative and education. *Educational Philosophy and Theory*, 45, 1150-1161
- Gibbons, A. (2013) Tragedy and Teaching: The education of narrative. *Educational Philosophy and Theory*, 45, 1162-1174
- Gibbons, A. (2016) Do ‘we’ really live in rapidly changing times? Questions concerning time, childhood, technology and education. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 17, 367–376
- Gordon, M. (2016) Teachers as Absurd Heroes: Camus’ Sisyphus and the Promise of Rebellion. *Educational Philosophy and Theory*, 48, 589-604
- Hassoun, N. (2015) Eternally Separated Lovers: The Argument from Love. *Australasian Journal of Philosophy*, 93, 633-643
- Hayden, P. (2016) Farewell to Teleology: Reflections on Camus and a Rebellious Cosmopolitanism without Hope. *Critical Horizons*, 17
- Howie, L. (2015) Witnessing terrorism. *Journal of Sociology*, 51, 507–521
- Illing, S. D. (2017) Camus and Nietzsche on politics in an age of absurdity. *European Journal of Political Theory*, 16, 24–40

- Johnson, R. (2018) María Zambrano's and Albert Camus's communal ethics. *History of European Ideas*, 44, 876-886
- Kateb, G. (2014) Existential Democratic Individuality: A Conversation with George Kateb. *Revista de Ciencia Política*, 34, 665 – 699
- Lewis O'Neill, K. (2012) There is no more room: Cemeteries, personhood, and bare death. *Ethnography*, 13, 510–530
- Pinn, A. B. (2015) The End: Thoughts on Humanism and Death. *Dialog: A Journal of Theology*, 54
- Pözlner, T. (2018) Camus' Feeling of the Absurd. *Journal of Value Inquiry*, 52, 477–490
- Roberts, M. & Lamont, E. (2014) Suicide: an existentialist reconceptualization. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 21, 873–878
- Roberts, P. (2013) Education and the Face of the Other: Levinas, Camus and (mis)understanding. *Educational Philosophy and Theory*, 45, 1133-1149
- Roberts, P. (2013) Acceptance, Resistance and Educational Transformation: A Taoist reading of The first man. *Educational Philosophy and Theory*, 45, 1175-1189
- Sharpe, M. (2016) The plague and the Panopticon: Camus, with and against the total critiques of modernity. *Thesis Eleven*, 133, 59–79
- da Silva Fedatto, M. (2017) The AIDS Epidemic and the Mozambican Society of Medicines: an analysis of Brazilian cooperation. *Ciênc. saúde coletiva*, 22
- Singh, B. (2017) Making sense of cancer through autobiography: suffering, stigma, and regeneration in Lance Armstrong's It's not about the bike. *Journal of Poetry Therapy*, 30, 33-43
- Svenaesus, F. (2015) The phenomenology of chronic pain: embodiment and alienation. *Continental Philosophy Review*, 48, 107–122
- Tuffuor, A. N. & Payne, R. (2017) Isolation and Suffering Related to Serious and Terminal Illness: Metaphors and Lessons From Albert Camus' Novel, The Plague. *Journal of Pain and Symptom Management*, 54
- Weir, R. S. (2017) The Aspectual Shape of Value Experience and the Problem of Evil. *Synthesis Philosophica*, 63, 21–29

8.5 1984, George Orwell

- Amin, S. (2017) The October 1917 Revolution Started Off the Transformation of the World. *International Critical Thought*, 73, 364-384
- Ariyanto, A., Hornsey, M. J. & Gallois, C. (2010) United we stand: Intergroup conflict moderates the intergroup sensitivity effect. *European Journal of Social Psychology*, 40, 169–177
- Bitterman, N. & Shach-Pinsly, D. (2015) Smart home – a challenge for architects and designers. *Architectural Science Review*, 58, 266-274
- Borradori, G. (2016) Between transparency and surveillance: Politics of the secret. *Philosophy and Social Criticism*, 42, 456–464
- Casey, E. (2014) 'Mass Gambling' from 1947 to 2011: Controversies and Pathologies. *Sociological Research Online*, 19
- Clarke, S. (2017) A Prospect Theory Approach to Understanding Conservatism. *Philosophia*, 45, 551–568
- Halilovich, H. (2011) Beyond the sadness: Memories and homecomings among survivors of 'ethnic cleansing' in a Bosnian village. *Memory Studies*, 4, 42–52
- Hardarson, A. (2012) Why the Aims of Education Cannot Be Settled. *Journal of Philosophy of Education*, 46
- Hardy, I. & Lewis, S. (2017) The 'doublethink' of data: educational performativity and the field of schooling practices. *British Journal of Sociology of Education*, 38, 671-685
- Husain, M. M. & Osswald, K. (2016) Zombie graduates driven by rickshaw faculty – a qualitative case study: Private universities in urban Bangladesh. *Policy Futures in Education*, 14, 1020–1035
- Ish-Shalom, P. (2010) Defining by naming: Israeli civic warring over the Second Lebanon War. *European Journal of International Relations*, 17, 475–493
- Linger, D. T. (2018) Memory Fields. *Ethos*, 46, 373–396
- Mai, J-E. (2016) Big data privacy: The datafication of personal information. *The Information Society*, 32, 192-199
- Manton, J. D., Hughes, J. A. E., Bonner, O., Amjad, O. A., Mair, P., Miele, I., Wang, T., Levdik, V., Hall, R. D., Baekelandt, G., da Cruz Vasconcellos, F., Hadeler, O., Hutter, T. & Kaminski, C. F. (2016) Development of an open technology sensor suite for assisted living: a student-led research project. *Interface Focus*, 6
- Milgram Knapp, S. (2016) Ayn Rand's Anthem: Self-Naming, Individualism, and Anonymity. *Names*, 64, 78-87

- Mininni, G., Manuti, A. & Curigliano, G. (2012) Commemorative acts as discursive resources of historical identity. *Culture & Psychology, 19*, 33–59
- Morgan, D. R. (2018) Inverted totalitarianism in (post) postnormal accelerated dystopia: the arrival of Brave New World and 1984 in the twenty-first century. *Foresight, 20*, 221-236
- Munro, R. (2010) Not for turning? Power, institutional ethos and the ethics of irreversibility. *Business Ethics: A European Review, 19*
- Noddings, N. (2012) The caring relation in teaching. *Oxford Review of Education, 38*, 771-781
- Nóvoa, A. (2018) Comparing Southern Europe: the difference, the public, and the common. *Comparative Education, 54*, 548-561
- O'Donnell, A. (2018) Contagious ideas: vulnerability, epistemic injustice and counter-terrorism in education. *Educational Philosophy and Theory, 50*, 981-997
- Papastephanou, M. (2014) Philosophy, Kairosophy and the Lesson of Time. *Educational Philosophy and Theory, 46*, 718-734
- Pina e Cunha, M., Rego, A. & Clegg, S. R. (2010) Obedience and Evil: From Milgram and Kampuchea to Normal Organizations. *Journal of Business Ethics, 97*, 291–309
- Polowczyk, P. L. (2017) Organizational ethical integrity: good and bad illusions. *Palgrave Communications, 3*
- Powell, F. (2015) The Psych-politics of Austerity; Democracy, Sovereignty and Civic Protest. *Recerca, 17*, 15-31
- Umbrello, S. & Baum, S. D. (2018) Evaluating future nanotechnology: The net societal impacts of atomically precise manufacturing. *Futures, 100*, 63–73
- Vandeveldt-Rougale, A. (2015) From feeling to naming: A sensitive approach to managerial newspeak through bullying at work. *Issues in Ethnology and Anthropology, 10*
- Waters, A. (2015) 'Orwellian' Discourse in ELT: a Threat to Professional Diversity. *RELC Journal, 46*, 53–59
- Webb, D. (2012) Pedagogies of Hope. *Studies in Philosophy and Education, 32*, 397–414
- Willis, P. (2015) Preach wine and serve vinegar: Public relations, relationships and doublethink. *Public Relations Review, 41*, 681–688

8.6 Dödssynden, Harper Lee

- Ashley Bennett, S. (2018) Pilot workload and fatigue on short-haul routes: an evaluation supported by instantaneous self-assessment and ethnography. *Journal of Risk Research*, 21, 645-677
- Ayres, I. & Unkovic, C. (2012) Information Escrows. *Michigan Law Review*, 111, 145-196
- Barnes, M. E. (2017) Encouraging interaction and striving for reciprocity: The challenges of community-engaged projects in teacher education. *Teaching and Teacher Education* 68, 220-231
- Bell, H. (2018) Creative Interventions for Teaching Empathy in the Counseling Classroom. *Journal of Creativity in Mental Health*, 13, 106-120
- Bradbury, M. D. & William, M. R. (2012) Diversity and Citizen Participation: The Effect of Race on Juror Decision Making. *Administration & Society* 45, 563–582
- Burkett, C. & Goldman, S. R. (2016) “Getting the Point” of Literature: Relations Between Processing and Interpretation. *Discourse Processes*, 53, 457-487
- Chrisholm, J. S. & Godley, A. J. (2011) Learning About Language Through Inquiry-Based Discussion: Three Bidialectal High School Students’ Talk About Dialect Variation, Identity, and Power. *Journal of Literacy Research*, 43, 430–468
- Compton-Lilly, C. (2014) The Development of Writing Habitus: A Ten-Year Case Study of a Young Writer. *Written Communication*, 31, 371–403
- Curry, T. J. (2017) This Nigger’s Broken: Hyper-Masculinity, the Buck, and the Role of Physical Disability in White Anxiety Toward the Black Male Body. *Journal of social philosophy*, 48, 321-343
- Gallagher, J. D. (2012) Being a “Reader” in New Times: A Case Study Examining the Construction of a Reader in a Ninth- Grade English Class. *Reading & Writing Quarterly*, 28, 201-228
- Godley, A. J., Reaser, J. & Moore, K. G. (2015) Pre-service English Language Arts teachers’ development of Critical Language Awareness for teaching. *Linguistics and Education*, 32, 41–54
- Guest, K. (2016) ‘You don’t write for the fame’: celebrity hide and seek in old and new media. *Celebrity Studies*, 7, 587-590
- Gulla, A. N. (2015) Nobody Knows the Stories of Others: High School English Language Learners Find Their Poetic Voices by Responding to Works of Art. *TESOL Journal*, 6
- Hawkins, R. L. (2010) Outsider in: Race, Attraction, and Research in New Orleans. *Qualitative Inquiry*, 16, 249–261

- Heartling Thein, A., Guise, M. & Long Sloan, D. (2015) Examining Emotional Rules in the English Classroom: A Critical Discourse Analysis of One Student's Literary Responses in Two Academic Contexts. *Research into the teaching of English*, 49, 200-223
- House, E. R. (2017) Evaluation and the Framing of Race. *American Journal of Evaluation*, 38, 167-189
- Jeshion, R. (2013) Expressivism and the Offensiveness of Slurs. *Philosophical Perspectives*, 27
- Knight, R. (2011) Fragmentation, Fluidity, and Transformation. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 65, 19-47
- Lazar, A. M. & Offenber, R. M. (2011) Activists, Allies, and Racists: Helping Teachers Address Racism Through Picture Books. *Journal of Literacy Research*, 43, 275– 313
- Lee, R. (2010) Rethinking history: blurring the edges. *Rethinking History*, 14, 91-118
- Macaluso, M. (2017) Teaching To Kill a Mockingbird Today: Coming to Terms With Race, Racism, and America's Novel. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 61, 279-287
- Medina, J. (2011) The relevance of Credibility Excess in a Proportional View of Epistemic Injustice: Differential Epistemic Authority and the Social Imaginary. *Social Epistemology*, 25, 15-35
- Nilsson, N. L., Kong, A. & Hubert, S. (2016) Navigating the Challenges of Becoming a Culturally Responsive Teacher: Supportive Networking May Be the Key. *Australian Journal of Teacher Education*, 41
- Sarat, A. & Umphrey, M. M. (2013) Temporal Horizons. *Cultural Studies*, 27, 30-48
- Sciurba, K. (2014) Texts as Mirrors, Texts as Windows. Black Adolescent Boys and the Complete Exits of Textual Relevance. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 58, 308-316
- Sepinwall, A. J. (2015) Conscience and Complicity: Assessing Pleas for Religious Exemptions in Hobby Lobby's Wake. *University of Chicago Law Review*, 82, 1897-1980
- Tuvel, R. (2015) Sourcing Women's Ecological Knowledge: The Worry of Epistemic Objectification. *Hypatia*, 30
- Ullucci, K. & Battey, D. (2011) Exposing Color Blindness/Grounding Color Consciousness: Challenges for Teacher Education. *Urban Education*, 46, 1195–1225
- Wang, C. S., Lee, M., Ku, G. & Leung, A. K. (2018) The Cultural Boundaries of Perspective-Taking: When and Why Perspective-Taking Reduces Stereotyping. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 44, 928–943
- Williams, J. D., Woodson A. N. & LeBaron Wallace, T. (2016) "Can We Say the N-word?": Exploring Psychological Safety During Race Talk. *Research in Human Development*, 13, 15-31